

Annada 1.ª SETEMBRE-OCTOBRE 1905 N.º 9-10

OCCITANIA

TOLOZA-BARCELONA

Revista Literaria & Sociala de las Terras de Lengua d' Oc

DIRECTORS : Prosper ESTIEU & Joseph ALADERN

TEXT DE

Louis Funèu, Jan Monné

Prosper Estieu, Aureli Capmany

Napoleon Peyrat, J. Plana y Dorca

Antonin Perbosc, Agustí Pedret Miró

Francesch Curet, Guy de Canelle

Frederich Mistral, Joseph Miralles

Baron Guillibert, Plàcit Vidal

Joseph Aladern, etc.

GRAVATS

Pau Claris — Frederich Mistral

REDACCION & ADMINISTRACIO

BARCELONA

Sant Gil, 23, Impremta

TOLOZA

Carriera St. Pantaleon, 30

REVUE OCCITANE

Rue de la République, 20, 31000 Toulouse

DIRECTEURS: PROSPER ALABERT

ASABER

Pregaria à tots nostres legidors e coafraires de la prèsa occitana de mandar en doble exemplari lors òbras o lors publicacions: 1 à 1 la **Direccion de Barcelona**, (23, carrer Sant Gil,) e 1 à 1 la **Direccion de Tolosa**, (Raissac-sobre-Lampy, Aude). Sera parlat dins **Occitania** que de las òbras que seran mandadas en double exemplari, com es dit aici-subre.

Louis Fournier, Jan Mounie
Prosper Estieu, Anselm Gaspary
Napoleon Peyrat, 1. Plans y Dorcas
Antoine Porbec, Auguste P. d'Arle
François Garat, Guy de Canelles
Frédéric Mistral, Joseph Mistral
Bénon Gaudin, Pierre Vidal
Joseph Alabert, etc.

GRAVAT

Par Orlans — Frédéric Mistral

10

REVUE OCCITANE

BARCELONA
TOLOUSE

OCCITANIA

Revista Literaria e Sociala de las Terras de Lengua d'Oc

Annada 1.^a Tolosa-Barcelona, Setembre-Octobre 1905 N.º 9-10

Occitans ilustres

PAU CLARIS

Defensor de les llibertats de Catalunya

TRIOMF. CATALANISTA

En l'escrutini celebrat avuy han sigut proclamats diputats a Corts per Catalunya vuyt dels nostres candidats.

En Girona, per Barcelona.

En Rahola, per Barcelona.

En Plaja, per Granollers.

En Soler, per Manresa

En Rius, per Matarò.

En Albó per Olot.

En Rusiñol per Vich.

En Bertrán, per Vilanova.

Es un goig immens, un entusiasme verament patriòtic lo que sentim en aquest instant al donar als bons catalans tant encoratjadora nova.

Se multipliquen per la nostra terra'ls estols de bons patricis y's multiplica'l nombre dels nostres representants.

Los quatre diputats catalanistes del temps del doctor Robert son vuyt a les hores d'ara; y l'aument dels electors s'ha duplicat a Barcelona, y a fora d'ella se fa difícil calcularlo en aquest moment.

L'onada avença, l'ona creix, portant als cors l'esperança de que, de triomf en triomf, no está lluny lo dia en que acabarà per amararho tot ab son caudal fecondíssim.

Aixequém los cors, desterrém tota ombra de pessimisme, que l'hora s'acosta d'imposar les nostres reivindicacions.

¡Visca Catalunya!

(De *La Veu de Catalunya* del dia 14 de Setembre de 1905).

Letro d'un « arquemisto »
 au Capoulier dau Felibrige
 em'à soun Baile

Moun tour es vengu de prestar ajudo à mei bôn counfraire Estieu e Perbosc, que, despiei l'acoumençanço de la lucho dessendado qu'avès entrinado contro nautre A. M. A. G., pôrtou tout lou fais de respôndre à vostroei ataco e de vous faire tenir pèd ei bord dau Rose. Auriéu fôrço aima qu'aguessias fach bôn acuei à la demando que vous aviéu adressado de mi laisser dire moun avejaire dins *Prouvènço*, afin que vôtrestei leigeire audèsson pas toujours sounar la memo campano e pousquèsson n'en saupre un pau pus long que ce que li en disès sus lei afaire en discussion e que, maugrat mæi proutes-tacioun e mæi reclamacioun, vous òpilas gaire lelhalamens à escoundre, en fasènt vujaume de noun veire dins nautre que d'arlèri en mau d'ourtougrafio novo. Bord que vous agrado mai de parlar dæi courso de bôn, de cantar læi laudo d'Avignoun e de clafir vôtrestei journalet de touto aquelo menudo lettraduro d'armanacaire qu'es la plago de nôstro lengo despiei qu'a perdu lou sen dæi cauvo superiouro, luego de n'en faire uno libro tribuno de discussion utilo entre nautre, es OCCITANIA que va vous dire, en

fàcio de touèi lei Miejournal de bôn estampo, toutœi læi resoun qu'avèn agudo de faire coumo fasèn.

Veraï, es cauvo proun malaisado de vous respôndre, car, e d'uno, vous en tenès contro nautre en de generalisacioun neblouso, en de mesprés de trôu savènt contro lei umble countristaire que sian e, pèr si batré à vôtstro modo, faudrié que roumpessian de lanço contro de moulin de vènt, tau que lou simboulie e pretoucant doun Quichoto, ou que vous diguessian tambèn de soutiso. E de dôs: sias esta tant gaubious, avans de partre en guerro, (lou gèni daufinenc juego serra, coumo afourtisse Marietoun dins la *Terro Prouvençalo*) que nous avès estaca læi man en nous disènt que, parlar de tout acò, èro faire obro de pichot bourgès, d'arquemisto; nous avès destimbourla emé vôtstro lei dei tres Estat, que mi peson encaro sus l'esquino touèi tres, coumo de môlo de moulin. Acò serié esta de défensò vertadiero pèr vautre, car aurian resta tengu pèr la crènto dau ridicule e aurias pouscu pountificar tabic-taboc sènso que degun vous respoundèsse rên. Urousamens pèr nautre, avès revessa de vôtstroei man

toùtei aquélei empache; vous sias moustra mai pichot bourgès e arquemisto que toùtei, ce que fa qu'avèn plus ges de vergounho de faire de meme. E ça sian: læi tres péujœi môlo de moulin, jusco, nous serviràn, avans de finir.

Avans de bèn coumençar, laissami vous avertir qu'ai manda Bastian Countrari à la coumuno pèr li metre en ordre de papier amenistatién. Si l'aviéu agu aqui, m'aurié fach escriéure cent talounado, car læi manjo caudo, coumo si dis, e li agrado gaire que li passon la busco au nas. Mai, lei tèms de *Jan Cougourdan* e dau *Secours de Piso* soun luench; sian plus au moument de galejar coumo de jouvenas galolh: pervengu à la maduretad de l'age, counvèn de parlar dæi cauvo emé bôn sen e judici, de maniero que siegon esplicado lou miés poussible pèr èsse bèn coumpresso de toùtei.

I

La lei dei tres Estat es claro, justo e manesco e, avans de parlar de rên autre, counvèn de recercar jusco en que mesuro si môstro realisado dins la vido felibrenco, à prepaus de la lengo... e dau rêsto.

Anen, Devoluy, cresès que Roumanilho, Mistrau e lei Primadier de Font-Segunho agôn agu à la premiero ouro uno counouicênço bèn aprefounsido de la lengo? Primadier, primari, coumo disès, si soun atrouba dins la situacioun ounte avèn toùtei passa, vòlènt-tant-dire que noun an vist de la lengo que ce qu'èro à soun entour. La tradiçion

mantengudo jusco en élei de soun renoum glourious dins lou passat li fasié bèn entreveire vaigamens que, fôro lei bârri d'Avinhoun, la lengo ôcupavo un vaste relarg, mai, fauto dæi counouicênço que noun li soun vengudo que pus târdi, coumo en toùtei, à la seguido dæi recerco savènto que lou Felibrige a fach entreprene sus lou terraire d'oc, s'en soun tengu dins l'estament primari d'un parlar loucau, despachativemens douta d'uno gramatico e d'uno ôurtougrâfio incomplète respoundènt precisamens en aquel estat primari qu'A. Comte signalo emé resoun. A mesuro que lou Felibrige fa taco d'òli sus lou Miejour, aquel estat primari s'espandisse detras éu, emé læi manifestacioun acoustumado: estrambord quâsi religious, capello de Santè Estello, cant de la Coupo, ciéutadinage estrech entour dei erôs de la novo letraduro, que passon miej-diéu e cepoun dei parlar loucau e que fan courtege æi Tres-Estelo supèriouro e si remplaçant de-longo de l'Oulimpe avinhounenc. Es lou tèms ounte lei felibre soun aquélei «que fan lei saume»; ounte lou Felibrige, coumo Marietoun l'afourtisse à touto l'Europo literàrio, es qu'uno escolo de cantaire e ounte quâsi degun si soucito d'agachar l'avenir, embouni per lou gauj de viéure.

Mai, en resoun memo deseï prougrès, lou Felibrige, au mens dins sei element mage, arribo lèu au segound Estat, aquén de la metafusico. Læi richesso diverso de la lengo soun rejoucho dins lou Trésor; l'espurgacioun si countûnio e d'obro de valour, s'amoulounant sènso re-

lâmbi, redounon à nôstro letraduro renouvelado lou lustre que s'èro meritado en s'enaussant la premiero au mitan de la barbarié mejanciero. Serié bessai esta poussible, en aquéu moument, ei *cepoun* de dialeite, de mountar sus lou « plan superiour » coumo nous counselhavo un masc dins l'*Armanac Mursilhès*, de surtir fôro de sa vilo e de soun vilage, pèr prene counouicênço dau terraire envirounant, e d'adralhar l'obro entrepresso sus un camin relarga. Soulet, quâunquei esfors si fan pèr demoustrar que talo parladuro vau mai que d'autro, que talo cauvo pourrié èsse refourmado, que, devengu pus noumbrous, lei felibre pourrien oubrar d'uno maniero pus utilo qu'en fasènt de felibrejado. Si parlo douçamens de « revendicacioun », de « federalisme », d'obro coumuno. Mai, coumo lei « cepoun » soun arriba *in mezzo del camin della sua vita*, la majo part si refuson à un novèu pas en avans. Eto! Avèn fôch nôstre plantier, es ouro de si pauvar. D'autre gasson la tèsto, dins soun ambicioun satisfacho, e dison misteriousamens *que serié bèn d'èsse lei darrier...* E, — au avès remarca emé judici — coumo lei tres Estat si cavaucou l'un sus l'autre, l'estat primàri manifestò soun poudèr pèr de marridige que si fan contro aquélei qu'assalhon de faire caminar lei coulèg asseta sus lou bàrri de soun plantier; l'esprit « religious » que l'acoumpanbo fa escumergar ou descounouice aquélei qu'an sauta sus lou segound escalier, que volon plus « d'entrepresso particuliero », mai uno entrepresso generalo, car tout acò ruto lou « secrèt » d'Avin-

houn, devina pèr mai que d'un, en aquelo epoco deja luencho. Aquéu segound estat courrespònde d'assas près à la segoundo generacioun dau Felibrige e durarié encaro, sènso la tresenco generacioun que s'es levado despiei uno sòrt d'an e que noun a pouscu faire tout ce que voulié, aguènt à luchar contro lei pensament countràri dèi generacioun d'avans, en meme tèms que contro lei entravadis de la vido e dau siècle que sian. Es ouro d'espandir un pau la teco que s'èro dounado, de dire ce qu'a deja fach e de demoustrar qu'es elo qu'a coumença lou tresenc estat, aquéu ounte lei esprit s'esfôrçon de veire clar entour d'élei, de resounar prudentamens, de generalisar basto à là seguro, e de faire lume, sènso lei mespresar, ei vertadier arquemisto em'à sei succedaire, lei metafusician de l'estat segoundári.

II

Sàbi, près d'un vilage proun pichounet, un poulid bòsc de roure, ounte, asseta sus de gros baus ennegri pèr lei siècle, lei premier en dato d'aquelo tresenco generacioun, si soun acampa, tres an d'à-reng coumo de bòn fraire, pèr charrar d'aquel avenir misterious que lei Destin reservon à nostro raço, après lou miracle evident de la ressuscitacioun de sa lengo. Ero en pleno Ligourio, brès de nostro raço provençalo franco, près d'aquéu Var que si tenhè dau sang de la premiero legioun mandado pèr Roumo afin de counquistar aquesto terro; près d'aquel Esteroun que banho lou cas-

telas d'Aiglun ounte Calendau ven-
guè valentamens agarrir lou comte
Severan, e en fàcio de l'auto der-
riero de l'Aupo eterno.

Artisto, fiéu de la Terro maire,
savènt ou gaire estruch, bachelier,
journalisto, mèstre d'escolo, èron
aqui que semblavon representar lou
pople de Prouvènço, talamens qu'un
engeniaire, si pousquè pas tenir de
dire, un jour, que l'acampado re-
traisiè aquelo dau Grütli... Avien
gaire d'esperienço de la vido e sa-
bien pancaro, urousamens pèr élei,
que l'arguelh, la trahicionn, la des-
counouicènço e la môrt lei empa-
charien de faire tout ce que pantahayon. Mai, soucitous d'aquel ave-
nir ounte devien oubrar pèr adurre
de peiro à l'obro coumuno, charra-
von entre élei de ce qu'èro lou mai
utile de faire e, noun plus arquemisto
ni metafusician, si metèron d'
acòrdi sus tres pounch principau.
car èron d'ome de principi, noun
vous desagrade, moussu lou capou-
lier, vous que semblas vous en rire,
e aquélei que rèston yieu n'en soun
toujour e s'en fan ounour.

III

Qu'èron aquelei tres pounch ? Lei
veici :

De l'ouservacioun metoudico,
resounado, e scientifico de toutcei
læi letraduro dau mounde ressuerte
coumo uno veritat indiscutable que
la proso es lou pan nourriguier de
toute letraduro e que la pouëslo 'n-
es lou lüssi, la groumandiso, si vou-
lès. Es l'escrituro en proso que fa-
çouno uno lengo, que la plego en
toutei lei besoun, dialogo, demous-

tracioun, explicacioun, estüdi, re-
cerco ou esfors d'imaginacioun : es
lou trabai demoucratic per eicelèn-
cio, aquéu qu'es lou mai à la pour-
tado dau pus grand noumbre pèr li
rendre servici de tout biaïs, dau
tèms que la Pouëslo, la vertadiero
Pouëslo, l'esfors pouderos de l'amo
umano vers l'ideiau, rèsto d'essèncio
aristoucratico e basto à la pourtado
d'un pessug d'inteligènc o relevado.
Acò trouba, si deciderian d'escrèu-
re en proso, afin de coumpletar
l'obro entrepresso per lei Primadier,
afin d'ajudar au creis de nôstro le-
traduro e de metre à la pourtado de
nôstre pople de libre proun pouldid
pèr l'agroumandir de mai en mai
de sa lengo.

E escrèuguerian en proso.

Aguerian tørt. Lei arquemisto,
pèr quau lou Felibrige èro uno es-
colo de cantaire, lei metafusician
de la segoundo malho, qu'avien
vaigamens devina acò, mai que
noun voulien ou sabien faire que de
galejado, tout aquéu mounde si re-
bifè contro nautre. Faire de libre
en proso ! Mai fau aver un estile,
mai fau aver d'ideio, pèr acò ! D'un
pau la Tarasco nous manjavo ! E
véu encoro davans iéu, un Sendic
de nôstro Mantenènço mi dire, emé
sant-plan, que d'un pau m'aurien
pas douna lou prèmi ei Jueg Flou-
rau d'Iero, perqué ce qu'aviéu man-
da èro trôu long à legir...

Aguerian tørt : erian parti pre-
mier, sèns permissioun, car lou
Felibrige avié pancaro dubert òffi-
cialamens lou « cicle de la proso »
coumo en Bourgounho si crido, pa-
reice, lou « ban » dæi vendémio. Pa-
mens, 'n-es esta d'acò, coumo de

toutcei læi bôno causo que sias esta fourça, moussu lou Capoulier, de reconnoice que si soun facho en fôro dau Felibrige: la proso fa largamens sa partido, au moument que sian, dins la letraduro felibrenco, talamens que 'n-i-a que si disputon pèr haver escrich lou premier libre. E si siguessias pas tant entrouna de trenar toutcei læi courouno unicamens pèr læi metre sus lei bârri d'Avinhoun, bessai finizias pèr vous avisar que li a d'ome de quauque meriti fôro d'élei e que li devès tout au mens lou respèt.

Pénsi vous aver demoustra, moussu lou Capoulier, que, sus aquéu pounch, avian resoun contro lei vertadier arquemisto de la premiero ouro e læi metafusician de la segoundo; avèn dounco ajudé ei prougrès coumun. Soulamens, avèn agu tórt de pus aver laissa faire acò ei Avinhounenc, qu'an tout fach, e de «brular» l'estapo, avans que siguessias felibre e devengu Capoulier pèr la nous marcar. E coumo lou tresenc estat es aquéu de la critico, autant scientifico qu'umano, lei «cretica» nous an jamai perdouna. Bôn prou li fague! coumo disèn à Bouioun. Aquéu que dins soun còr es segur d'aver trouba lou bôn camin e de l'aver segui de soun miés, sènso faire d'injusticio ou de bruticio, es proun paga de sa peno e a plenamens lou drech de planhe aquélei que lou soutison ou lou descounoïçon.

IV

Segoundamens, esteint que nôstro lengo es lou simbèn d'uno raço counquistado, marturizado e à mand de

perdre pèr toujour sei drech mage de raço premeirenc, filho dau sôn e noun vengudo dæi séuvo germanico, dei *polder* de la Friso ou dei *fjord* escandinau, nous diguerian qu'ero ouro d'entamenar aquelo questiou. Erian pas toutcei d'acòrdi, aqui-sus; coumprenènt de gènt de tout partit, qu'avien pancaro saupu si desbarrassar de toutcei aquelœi bachique lo diverso que lei journau de Paris nous en venon faire la tèsto, afin que la grand vilo pòsque renhar en pos sus la divisioun generalo, nôstre acamp varalhavo à l'asard, cadun cercant à resôure au pronfieh de soun partit la questiou prouvincialo, qu'es aro largamens ouferto à l'estudi de cadun. Diguerian, à la fin, de n-en parlar publicamens, que l'ouro pres-savo... E, pertout ounte n-en parlavian, ('n-ai vergounho pèr lou Felibrige, moussu lou Capoulier!) pertout nous rebutavon coumo d'ase rounhous. Marietoun nous diguè dins la *Revue Filibrénne*, qu'acò èro de cauvo qu'avien l'aprouvaciou de degun d'aquélei que soun ôpinioun aviè quauco influèncio dins lou Felibrige, *sènso que pas uno amo proutestesse contro aquéu renegament public*: Sant Peire, pecaire, aviè bèn renega soun mèstre, mai s'en pentè en audènt cantar lou gau... Tres gau cantèron clar à Paris, que dous, lei paure amig, soun mórnt avans d'aver a coumpli touto sa plego, e, urousamens, en lei audènt cantar, uno sabo novo a reviéudo lou Felibrige, en li fasènt lusir davans la vertadiero estelo vers quau déu caminar. Es alouro que Mistrau espousè publicamens l'estat de l'arma-

do felibrenco que, de moun caire, resumèri plasentemens dins la prefacio de mæi *Viouletto fèro*, en parlant dei còr de lèbre, dei còr de rai-nard e dei còr de lioun... N-en di-rai pas mai, en aquéu prepaus, moussu lou capoulier; mai, acò dich, countuniarés-ti de creire que aquélei que decidèron de faire can-tar lei gau, aperamout souto lei roure de Bonioun, èron d'arque-misto e de metafusician, e qu'avien un pressant beroun que li vengues-sias ensenhar lou vertadier, l'unic « secrèt » ?

V

Uno outro questiou nous duqu-pè tambèn; èro de saupre de que biais falié s'en prene pèr rendre nòstro letraduro coumprensiblo au pople prouvençau, pèr la pouplari-sar lèu e s'en servir d'estrument de proupagando. Toutei regrata-vian que la lengo siguèsse divisia-do en l'infinido varietat de parladu-ro que vous, Rounjat, pereice que sias ana ressègre pèr caire e can-toun dau Miejour, relevant à Vènço e à Bonioun ounte ai jamai lou plesir de vous veire. E, piei, tout bèn chifra s'assamblèrian en aquelo ideio que, en presèncio dæi diferèncio ma-jouro que roumpon la lengo en fôrço trôs, èro seguramens impoussi-ble de rejunhe tout en uno lengo unico, mai que serié relativamens aisad, emé proun patrioutige relar-ga, emé gaubi, scièncio e pacièncio, de redurre toutcei læi varianto en tres ou quatre grand-dialeite escrich que, coumo aquélei de l'anciano Elado, serien lou liam frairau, l'es-trument de culturo esperitalo e de

espressioun literàrio dins caduno dæi prouvincio majo de nòstre ter-raire. Imagini, moussu lou capou-lie, qu'acò èro pas un sistèmo d'ar-quemisto, mai bèn pensament de bòn patrioto soucitous de l'avenir.

Coumo dounc si farién aquélei grand dialeiti ?

Moun Diéu, sabian pas quatorze ou quinze lengo, (crési, iéu, que li a pas un soulet ome sus la terro que si pòsque vantar de saupre entiera-mens la siéu) mai vivent urousa-mens plus ei tèms antic, ounte lo scièncio èro raro e ounte lei ome s'arramblavon volentier emé fisànço entour dei ome d'escepcioun que s'enissavon au mitan d'èlei, primà-ri qu'èron, noun poudènt rèn con-tro-roular e fourça à sègre la mou-tounado, nautre avian à nòstro pourtado fôrço counouicèncio classa-do pèr lei especialisto sus la gene-ralitad dæi parladuro òucitano, sèn-so countar aquelcei que l'òusserva-cioun persounalo nous avié ense-nhado. Avian legi e estudia la gra-matico limousino de Chabaneau, mes lou nas dins aquelo de Dietz; barrulaire coumo erian, sabian tou-tcei læi memidcei varianto de nòstro encountrado e la leituro dæi obro escricho avié relarga fôrço nòstro visto de la lengo de Prouvènço, au pounch urous de nous en faire veire l'unitat soulido, souto læi four-mo diverso establido à la loungour dau tèms. De mai, à veire l'esta-ment generau dæi lengo nacionalo de touto l'Europo, avian coumprés qu'uno lengo es l'estrument d'es-pressioun de la *vido* d'uno *raço* sus sa *terro*. que lei mot crea pèr lou gèni de cado raço, lou *voucabulari*,

pèr miés dire, avien pèr môle, en resoun d'acò, l'eime, la vido e lou sòu; qu'aquéu voucabulàri èro mes en obro, dins la paraulo e l'escri-turo, segound d'usage coumun e tradiciounau coudifica pèr uno *grammatico* e que, pèr coupar court à la fantasié em'à l'ignourèncio, lei ome de touto raço avien fini pèr dounar ei mot de sa lengo uno fourmo gra-fico, acéutado naciounalemens pèr toutei, qu'èro l'*ourtougràfio*.

Pourrias mi dire, vous Dévoluy e vous, Rounjat, qu'acò's de caüvo que sabès despiei que vous an des-mama; tambèn, es pas pèr vous l'aprene, qu'au diéu. M'agrado, sou-lamens, coumo lei gaubious sapour dau gèni, eilamount sus la ribo de Palhoun, de plaçar entour de iéu quàuquei gabioun pèr mi parar con-tro lou... Drag dau Rose, si venié pèr mi moucigar læi cambo. Ai pancaro fini e vous, Dévoluy, que sabès ce que parlar vòu dire, veirés sènso tardar aquélei que vendran si jounhe ei premier e vous claure emé Rounjat e tout Avinhoun e tout Marsilho e tout Fourcaquier e tout Digno e tout Touloun e tout Dra-guignan e tout Grasso e tout Niço dins la franco lengo de Prouvenço, d'ounte degun voudra plus surtir, si cadun es de bôno fe, coumo siéu.

VI

Avian dounco dich que falié uni-ficar læi varianto *parlado* de cado grando prouvèncio en un soulet dia-leite *escrich* que devendrié ensins lengo particuliero, tout en gardant soun andano generalo d'oc, e coun sacrarié læi diferèncio majò e regu

liero de soun trachissement particu-lier. En un mot, e coumparant la lengo en un òulivier abandouna despiei de tèms, que lou bôsc môrt ensins que læi gitello ensauvagido e læi roumegas an enfeci au pounch de li laisser plus rên proudurre, si prepausavian, coumo un poisan que voudrié remettre aquel aubre en or-dre, noun de sagatar lei roumegas e de levar lou bôsc môrt, qu'acò's la bello obro facho pèr lei Prima-dier que 'n-an tout lou meriti ma de poudar læi gitello groumando que manjon inutilamens la sabo de l'aubre, de rebroundar gaubiousa-mens læi branco mestresso e de noun n-en laisser que ce que poudié resounablamens pourtar la cepo maire.

Pèr parlar clar, si diguerian que pèr fourmar lou voucabulàri de nôt-ro lengo unico de la Prouvenço, d'aquelo Prouvenço astrado en quau la Naturo a douna, dins soun pi-choun relarg, tout ce que countri-buo à fourmar la richesso dæi pus grandœi lengo, noun avian que de metre en coumun toûtei lei mot dau teraire, qu'en fôro d'aquélei de la vido generalo, respôndon æi varie-tat particuliero de la vido: mestier, endrûci, mar, campèstre, art, reli-gioun, boutanico, ec., voulèn-tant dire assemblar pacientamens e gau-biousamens lei moussèu de la mou-saïco que s'atrobon ensampalha arrage un pau pertout. Rendian ensins à l'infinitat dæi varianto lou-calo lou drech d'adurre à l'obro coumuho lou doun de ce qu'an counserva de melhour e, luego de læi mespresar, coumo semblas dire, li reservarian l'onnour de tenir ca-

duno d'un det au noud d'urouso proupourcioun que si proupausavion d'estacar entour d'aquelo garbo esplendido de terme de touto meno qu'aurian culhido sus la Terro nôstro que l'a prouducho.

Eici, mi clîni davans lei Primadier que, dins la maduretât de l'age, si soun mes à faire ce que pantalhavian, just coumo au pantalhavian, maugrat la resistêncio dei «cepoun de dialeite» qu'estaca pèr sa glôrio loucalo au caladat de soun endrech, au reguinha coumo de diable dins d'aigo signado, quoro si soun vist incapable de franquir aquelo rovo estapo. Avès legi e admira coumo iéu, moussu lou Capoulier, aquén *Pouèmo dau Rose* que mi sèmblo lou cap-d'obro dei cap-d'obro dau Mèstre de Malhano e, après aver verifica sus lou libre, de vóstrei uelh, touto l'ampour de verbe que læi variâto loucalo an messo à la dispausicion de Mistrau, pénsi que sus lou pounch de la reconstitucion dau voucabulâri coumun, nous tratarés plus de primâri, d'arquemisto e de metafusician, bord que nôstro councéucion s'es escountradourousamens em'aquelo dau Mèstre, e sias trôn respetous d'éu pèr li dounar de côu de bleto sus lei det, en nous remandand à la culturo dæi gitello groumando qu'an anequeli jusco aro sènso grand proufièch lou venerable e roubuste òulivier prouvençau.

VII

Ero pas tout d'haver fach un voucabulâri coumun; falié lou ligar dins uno gramatico coumuno. Or, cado parladuro aguènt la siéu, cou-

mo acò pourrié bèn si faire? Ero uno obro proun espinouso e, coumo noun sabian de que biais s'en tirar, anerian tôtei durmir uno nuech sus la cimo de Chairoun, d'ounte si ves l'Aupo, lei serre castelanenc, la mar, l'Esterèu e jusco la luencho cimo dau Coudoun près de Touloun. L'à matin, veguerian levar l'aubo, e pousquerian aver uno visto generalo de quâsi touto la Prouvènço que nous ajudé proun.

¡Ah! si poudien li mountar un côu tôtei, sus la cimo d'en Chairoun, coumo lei felibre serien plus tant testard à si metre voulountousamens, têtes basses, au presfach coumun!

Destrierian, moussu lou Capoulier, que la lengo dialeitale de Prouvènço es uno, caraterisado entre læi outro majamens pèr la finalo en o, emplegat quâsi pertout, pèr la voucalisacion mai ou mens reguliero de l'*s* dau plurau. S'aviserian, e es un secrèt lengagic que vous doûni pèr rên, que quâsi tôtei læi variâto garissien sæi deco, en fourmant de derivat ou lou femenin, e que, sus aquén pounch, li avié unitat amirablo que devié servir à faire la gramatico unico. Destrierian qu'entour de la grandio masso nacionnalo, li avié qu'un orle del menudœi parladuro qu'avien, d'unœi au pèd de l'Aupo, garda l'andano anciano, d'autœi que l'evolucion læi avié un pau trôn masantach enfin, d'autœi un pau trôn particularisto, coumo nautre, à Grasso, que emplegan l'article *sou* en luego de *lou*. E, en fin finalo, aplicant la lei dau pus grand nombro, si decide-rian à emplegar la gramatico dau

marsilhés qu'es parla mai ou mens regulieramens pèr lei tres quart de nôstro nacioun, que vési, despiei mai de vint an, ganhar de terren dins moun encountrado e que, miés que ges d'autre, represento l'andano mouderno, dins ce qu'a de bôn, sus nôstre terraire, tout en restant dins sa partido mountanhousou, aparia de fôrço près emé do la ver-tadiero lengo classico de nôstre rei-re, lei Troubaire glourious dau tèm passad.

E de mai, segur d'aver fach uno bôno chausido qu'anavo metre nôstro letraduro à la poutado aisado dau pus grand nombre, si diguerian que falié, noun pas inventar uno outro ourtougرافی, car'-i-a qu'uno, aquelo que respônde plenamens, sèns deco, à touèi lei besoun de la lengo, mai destriar pau à pau, aquelo ourtougرافی, en s'ajudant tant de l'etimoulouglo, (que représento lou passad) que de la derivacioun, varalh présent e agissènt, que figuro assas justamens nôstre baticôr :

Nôstro lengo unico èrè ensins facho. Quouro s'agissè de l'escrèure, restèri soulet. *Divide, ut imperes*. Faguèri soulet e ai resta quinge an soulet, trata de *barbare* pèr l'un, que li revenguè plus, de *groussier*, pèr un majourau que mi reprouchavo acò perqué metiéu l'r dei infinitiéu (que lou disèn pamens, nautre!) abafa pèr d'autre, escumèrgu pèr Avinhoun mœi, libera de touto geino, e escrivent un mouloun de libre coumo vous, ni Rouijat, noun l'escrèurés bessai jamai. Au moument urous ounte touèi aquélei bèn pensier de jouïnesso vènon à madura-

cioun (la destinado, d'un ome, dièn, es un pensier de jouïnesso realisa dins l'age madur), m'es un chale de veire regrelhar tout acò, emé mai d'ampour encaro que ce que li an aviéu pantalha, de veire d'amo franco e simplou renoudar francamens e simplamens la cadeno de la tradicioun roumpudo e remountar pau à pau sa pensado vers lei siècle aval. Après lei Faidit, si remountara jusco ei Aquitan em'ei Ligour e, quouro sera l'ouro, revessaren tout ce que lei enemig de nôstrò raço malastrado, despiei lei Rouman, li an embasta de caitié sus.

E, davans aquéu fueg nou que s'atubo, segound l'urouso espres-sioun de Perbosc, luego de courre lèu pèr li adurre cadun vôstro bus-co ou vôstro branco, que fasès, terrible defensor d'Avinhoun? Coumenças pèr nous mespresar, qu'es de tradicioun, despiei lei eros d'Oumèro; nous gitas la lei dei tres etat sus lou mourre, coumo si erias soulet à aver legi A. Comte; nous tratas de primari, d'arquemisto, de metafusician de miej-letrud, e regretas amaramens que læi gènt si riegon pas de nautre. Perqué voudrias que s'en riguèsson? Elei, an, coumo nautre, ges d'empèri à foudar e à maintenir; soun de brave mounde que si souciron de l'avenir, coumo es lou drech de cadun de tant que si an, grand ou pichoun. Nous disès qu'aquelo lengo que pantalhan, emé de biaï divers, Mistrau l'a facho, coumo Dante, d'après vautre, a fâch la lengo italiano? Premieramens, laissus-mi vous dire qu'agissès pas bèn en metènt Mistrau davans vautre, qu'arriscas,

dau biais qu'avès entamena la discussioun, de li faire dire de cauyo desagradanto, e youdriau basto aver à li temouniar lou respèt, lou grand respèt que li deyèn. Piei, vous dirai que vòstre resounamens pèco : Mistrau es un ome de gèni qu'aurié escr.ch sei pouèmo en tout dialeite, autant bèn que dins la parladuro ou te l'asard l'a fach naice. V'au ai dich un cou à Niço : supausas Mistrau naïçu à Niço e escrivènt dins lou dialeite loucau qu'es parla pèr-gaire mai de 30 ou 40,000 amo; cresès-ti que toutœi læi outro parladuro acéutèsson de prene lou niçard

pèr lengo literàrio? Nàni, pas vrai? N-ès de meme de vòstre avinhounenc ounte yerès la fourmo la mai evouluydo e, nautre toùtei, la mai degalhado de la Lengo nòstro. Ai pas yougu, adès, m'emplanar sus moun ourtougráfio, mi reservant de la parar (e sufira dau pichoun det), lou jour que voudrès bèn precisar e mi marcar ounte sièu en fauto. Mai, pèr que vous passe uno bôno fes l'envèio de mi boustigar en aquéu prepaus, vau vous moustrar, a toutei lei miejournau au apren-dran, ce qu'es au-founs, vòstro lengo en fin d'evoulucioun!

(Acabara)

Louis Funen

I MARRIT-PÈU

Proun souvent, l'on se dis : En que siér la vertu ?
La bounta, n'es-ti pas un estrange foulige ?...
Aquéu que, per lou Ben, de longo a coumbatu,
De-longo n'es-ti pas bacela dis aurige ?...

Se li serp trevon plus nòsti draïou batu,
Li Caïn, li Judas ié racon si brutige ..
E tant li chin gasta coume li cor estu
S'agradan de moustra soun orre brutalige.

A l'obro, quand vous sias atala ninech e jour,
E quand, emé la fe qu'enfiocavo l'aposto,
Umble, vous sias donna, — ni quant vau ni quant costo, —

Lou grouïn fer s'eirisso, e japo, e mord toujours!
Es la lei : Di vertu, tau seguis la dóutrino,
Qu'es counccha de mesprés e courouna d'espino !

(Prouvenço)

Jan Moulié

Als Felibres lauraguezes

Amics, demest nos-aus i a pas de capitans.
Cadun fa so que pod per la Patria aimada.
Rosinhols e pinsards cantan dins la ramada
E tots los gargalhs an refrins alertants.

Sem aquels que Forés espertet, i a vint ans,
Dezempei, nostra vots s'es pas repauzimada.
Erem que sieis o set, e sarem leu l'armada
que reconquistara los vielhs dreits occitans.

Deja, belcop es fait. La lenga d'Oc tant bloza
A refflorit al Capitoli de Toloza,
E, darrier Canigò, las mans an aplaudit.

Mas encara es pla lenh l'ora de la pigreza.
Per los combats novels, Fraires valents, ardit !
E qu'espante los chots la Canson lauragueza !

Lengadoc

Prosper Estieu

CANÇONER POPULAR

L'ALABAU

Una cançó vull cantar,
no hi ha molt que s'es dictada,
treta se n'es d'un minyó,
d'un minyó y una criada.

Ay no ploris Alabau
que'l teu mal no serà gayre.

Lo minyó fa de pastor,
la minyona de criada,
sí se'n porten voluntat
y una amistat molt granda.

Tanta es la gran amistat
que'l pastor la ha enganyada ;
quan son amo ho ha sabut
ja se'n van per agafarlo ;
quan això s'ha descobert
l'Alabau ja es a montanya,
sí l'en fan anà a buscar
per los mossos de l'esquadra.

Les serres d'Espinavell,
les Guardes y encontrades
lo Cabo'ls hi demaná :

— ¿ Quina nova'n porteu ara ?

— En'nem a agafà un pastor
qu'ha enganyada una criada. —

Pujant en lo coll de Pal
un carboner hi encontraren.

— ¿ Saberiau di l'Alabau
ahont es, a la montanya ?

— A França lo trobareu
Majoral de la remada.

— Seriau vos l'Alabau ?

— Cert que som jo, no n'es altre.

— Vostre amo'ns fa pujar
que n'heu de baixà a la plana.

— Sem al set de Juliol,
no n'es temps de baixâ encara.
— Alabau té de baixar,
té de deixar la remada.
— Alabau no baixará
que la remada no baixi.—
En quan ne senten això,
prompte van per agafarlo;
ell se n'arrenca'l punyal
y li'n venta punyalada,
si del punyal n'ó'n té prou
se n'arrencará la daga
y una pistola que hi ha,
tres bales hi son posades.

NOTES

En aquesta cançó s'hi ha obrat una transformació que podriem nomenar de doble popularitat. Tal com la publiquem es del modo com lo poble l'ha creada y mantinguda fins fa pochs anys, essent senzillament una cançó *amorosa* com altres tantes, ms ben aviat d'haver sigut recullida en les montanyes del Pirineu (Puig de Bassegoda), tant l'artista musich com lo literat que tingueren la sort de trobarla se sentiren corpresos per la melangia tonal que t tota ella, y abdós ab lo foch del sant amor envers la patria esclavisada la convertiren en un *Plany*.

Tot seguit les dos ab comunitat d'idea li cercaren apropiada aplicació a l'estat en que jau actualment Catalunya, flagellada per lo poder de sos enemichs, y no volgueren que fos un Pastor qui plors, sinó que fos la meteix terra ahont la cançó es nascuda, y allavors ll cambiaren lo nom ab lo de *Plany* y li posaren la següent lletra:

Catalunya en altre temps
ella sola's governava
y's feyen les seves lleys
en sa llengua y no en cap altra.
¡Plora, plora, Catalunya,
que ja no't governes ara!
Desde ja fa massa temps
extrangers són que la manen
y en llengua estranya's fan lleys
que a la nació són contraries.
¡Plora, plora, Catalunya,
ja que't doblegues encara!

Un cop compostos aquets versos per lo poeta, ben aviat lo musich l'harmonisà y arreglà per esser cantada a chor, y tantost d'haver sigut coneguda (any 1897) — si be tot seguit se vingué a creure que aquesta lletra no era la popular, per més que son aautor hagi mantingut anònim lo

seu nom, — se popularisà de nou ab la nova lletra y actualment es més coneguda ab lo nom de *Plany* en molts indrets de Catalunya que ab lo de *L'Alabau* ab lo que havia sigut batejada antigament.

Com l'esperit del CANÇONER POPULAR es abans que tot folklòrich, per això hem posat la cançó tal y com lo saber popular nos l'ha donada, però no deviem passar per alt tampoch deixar d'incloure en aquestes *Notes* lo que modernament lo poble s'ha fet seu, tenint a l'hora, gracias al valor musical de la tonada, dues cançons en una meteixa: la *amorosa* y la *patriòtica*, lo que temps a venir serà un de tants documents ab que la literatura popular senyalarà'l camí fet per l'història en nostra Catalunya.

En la lletra popular s'hi nota algun buyt que fa creure devia ser més extensa y que s'han perdut alguns versos, cosa que succeheix en casi totes les cançons, mes en aquesta li notèm més per rahó de no coneixen cap altra variant.

Hem dit que musicalment aquesta cançó es de les més importants, puig es correcta en sa construcció rítmica y melòdica: en ella s'hi veu marcadament l'esperit popular propi de la terra: tot ella es un plany intens, ferm y valent. En la frase musical *Ay no ploris, Alabau*, que's cambia en *Plora plora, Catalunya*, en la lletra moderna quanta valentia y fermesa per anar a resoldre a la frase final que diu *que'l teu mal no serà gayre*, traduït per *ja no't governes ara*, lo que li dona molt caràcter, puig després de la fermesa del *no ploris* vé un suau abatiment, que es lo que ab més intensitat marca l'ambient planyivol de la cançó.

Bellament modulada, correcta en ses accentuacions rítmiques que prenen gran relleu en los compassos quint y sisè per sa forma sincopada y que dintre son ayre planyivol adquireix un xich de vigor, apaybagantse suaument al setè y vuytè en que's resolt lo primer motiu; la construcció del segon té igual interès que'l primer, no decayent gens, presentantse les accentuacions un xich variades, lo que fa adquireixi més valor rítmich la tonada y no caygui a la vulgaritat y monotonía; resolent lo final del segon motiu a la tònica, expressant intensament lo caràcter sencer y ferm de l'esperit de la cançó. Ahont hi despunta més sa valentia y fermesa es a l'arribar en lo que'n diríem tornada o rescobla *ay no ploris* o *plora, plora*, que, com ja hem dit, es la frase que dintre l'esperit que respira la cançó s'esplaya ab més vigorositat, donanthi major importancia la tranzacció de *que'l teu mal no serà gayre* o *ja no't governes ara*, entrant la frase aquesta dins l'ambient predominant en tota ella.

Aureli Capmany

Occitans ilustres

FREDERICH MISTRAL

Patriarca del Renaixement Provençal

Bels Semblants

Jos la pel es l'aze.
(*Proverbe occitan*)

M'ha agradat veurerles, aquestes dones prudentes y honradas, ab l'enveja als ulls, sentir ganes de ser com jo, essentho en lo fons, però consumintse de no tenir prou franquesa de caràcter pera manifestarse tal com som.

(JOAN PUIG Y FERRETER, *La Dama Alegria*, p. 182.)

Qual dira los secrets que bels semblants rebondon!
Com dis la Dama Alegria, al quantas n'i a qu'escondon
Un eime à tot potet, com lo seu, virador
Jos un vel enganos de liralala candor!

Quantas se n' vei pasar, lo front naut, onoradas,
Que serian, s'on vezia lo fin fons de lors els
E de lors pensaments, com las qu'an mascaradas,
—Pariunas saumas jos de non-pariunas pels!

Pasatz, blancas vertuts, prudentas e cobezas,
Que, sens pecas, trobatz vostres consolaments
Al gauch d'escarraunhar las qu'an pecas comezas!
Vos valon, beleu mai, e de segur pas mens

Lengadoc

Antonin Perbosc

OCCITANISME

Una de les coses que més he admirades de nostres gloriosos avantpassats dels segles XII, XIII y fins XIV, es la expressió sobria y justa dels seus pensaments, lo sentit que donaven a la paraula, sens artificis ni mitges tintes que disfreçassin l'idea, això es, l'idea que tancaven aquells mots maravellous, no precisament per sa superabundancia, sinó per sa eloqüencia interna, per l'acció, per lo foch de vida que'n broilava.

Paraula aquella sense angulositats ni equívocs, bella per ésser veritable, preuhada per no estar tacada d'hipocresia ni fosquetat, imperativa en lo voler, enèrgica en l'exigir, serena sempre y en tots los cassos acompanyada o precedida—y això es lo notable—per les obres. ¡Qui calificarà de quixotada, la frase aquella del gran rey Pere de que: *n'ls peixos podrán circular lliurement per la mar que no duuguin les armes d'Aragó!* Això, lo valor de la paraula que pressuposa lo valor esperitual de la gran gent de la nostra Catalunya es lo que anyoro més, y lo que voldria nos encomanessim pera encarnar les nostres idees, que a la vegada desitjaria corresponguessin a la honradesa de la expressió.

Y veyen. May mellor ocasió se'ns es presentada als que llyutem pera l'adveniment de la renaixença occitana, que ésser sincers, enterament francs y escullir ab plena conciencia la nostra finalitat y un cop escullida y enamorats d'ella, no abandonar-la, seguir-la sempre, no tranzigir ni desviar-la, sacrificanthi tot, absolutament tot lo que creguem convenient y siga necessari. Es precis entendrens y que manifestem clarament nostres principis ab paraules no embullades que siguin fidel ressò de la fè y seguretat de nostres idees, obrint un abim ab tots les partits y doctrines que's basen no en la força expansiva y imponent de la prepotencia nacional sinó en les lamentacions d'un estat trist y feble que's traduixen en misèrrimas aspiracions de seràfica pau y benestar casolà!

Les qüestions nacionalistes en lo sentit de reivindicacions històriques—lo que s'entén generalment per historia—ocupen un lloch secundari en nostres idees, car tenim lo convenciment de que's fets dels temps, no tenen caràcter fatal per sí sols ni donen dret innat a cap aspiració pel pervindre, si no hi acompanya, mellor si no l'integra un esperit reformador, una potencia decisiva, una absoluta confiança y bon ús de les forces y energies a esmersar.

En diferents llochs y en diverses ocasions, havem dit que la sort d'un poble está en directa relació ab lo predomini que exerceix en l'humanitat, lo que es a la vegada producte d'un estat interior esplendorós, d'una cultura original y d'una política sana voluntariosa y expansiva. En efecte: un poble no pot mereixer realment la consideració de lliure no sols perque no d'pendeixi aparentment d'altre poder en l'ordre polítich y tinga la facultat de dictar ses lleys, sinó que es precis que tinga igualment la independència esperitual en tots es ordres y manifestacions de la seva vida nacional, que hagi assolit una personalitat ben definida, ab ideals no enmantellats, que no siga tributari de cap altre poble, que la civilització hi brilli ab llum propia; que tinga'l dò de convertir y adaptar al seu temperament tot lo que siga convenient sens desfigurar la seva fesomia. Quan un poble s'aparta d'aquest camí, o degenera y decau, pera morir miserablement o bé es absorbit per altres pobles superiors a n'ell. Per tant, los pobles conquistats no poden donar tota la culpa del seu estat a ne's seus dominadors, ells ne tenen casi sempre la responsabilitat inicial. Y això nos ha passat a Catalunya, donchs al rebre l'influència castellana—qual poble per altra part es lo més tancat, e inepte pera governar—y no poder resistir la seva hegemonia, no tenia la força que dona una cultura plenitud de vida.

Podem estar convençuts y enorgullir-nos de que l'Edat d'or, la de la civilització catalana mediterrànea, fou la síntesis de la gran potencialitat del nostre poble; però també'ns havem de convenir per la rahó dels fets y la filosofia dels meteixos, que la seva posterior decadencia y'l no haver pogut oposarse a Castella quan aquesta esdevingué en nou factor dins del concert de les grans nacions, se deu a grans erros comesos per nostres avantpassats dels quals los més capdals son: Lo no voler imperialisar la seva acció influhent en los destins d'altres pobles; la disgregació de pobles en virtut del testament de l'invictísim Jaume I, l'haver deixat abandonada la supremacia esdevinguda per l'èpica expedició a Orient, que no se sapigué o no's volgué, per un equivocat motiu d'equitat, aprofitar, y la submissió inexplicable a n'el compromís de Casp, no precisament per ésser estranger l'elegit, sinó per la política negativa y antinacional que representava.

Per aquestos erros, la nostra nacionalitat mancà d'aspiracions, renuncià al desdoblament de la seva

personalitat, tancant-se en sa vida interior y passant a ocupar un lloch secundari en la supremacia europea.

Per aquestos erros, los pobles que parlaven nostra llengua y que la comuns interessos feyen germans, perderen sa cohesió y'ls catalans no pogueren ésser força directriu en l'unió dels Estats aragonesos y castellans, ni tant sols tingueren la pretensió d'aspirarhi, per lo que quedarem anulats començant lo Calvari de la nostra decadencia mentres floria la civilisació castellana. ¡Ah si Catalunya plena y sadollanta de vida, de prosperitat, no s'hagués deixat arrebasar lo soli de regina del Mediterrani y no hagués romput lo vincle ab los pobles germans d'ensà y enllà los Pirineus, treballant y lluytant tots per una meteixa finalitat quant diferenta hauria siguda la sort del Món llatí, y quant diferenta la nostra participació en l'Unió castellana, la qual potser no hauria tingut rahó d'ésser, aixamplant nostres mirades y abraçades en una tasca comuna, envers les repúbliques lliures y emporis de terra italiana! Y dins de l'Unió y tot hauriem sigut los predominants, entrant-hi com a magnat poderós y no com a miserable que pidola protecció.

A redimir la raça, a transcorre lo camí perdut ja veyen si es gran la nostra tasca. Tornar a son centre la força mal dirigida, reaccionar sobre lo que havem vingut a ésser y sentar los fonaments d'una supremacia futura es a lo que anèm.

Los pobles y les raças avencen o reculen, sols los que's paren moren, perque fatalment l'inacció es contraria al principi de vida. Dos grans camins se presenten devant lo pervindre dels pobles: l'un conduheix al poder, l'altre a l'obediencia, l'un vincula la personalitat y originalitat de la seva acció, que es la seva obra; l'altre integra la degeneració, lo disfigurament del caràcter la decadencia de l'esperit nacional. O imperar o supeditarse, lo dilema es aquest.

L'escullir entre'ls dos camins decideix los destins dels pobles. Poble que's resigna a una vida reposada, sense lluytes ni fatichs però tampoch sens esperança de recompensa, se cava indefectiblement la seva tomba.

Per això havem d'ésser imperialistes los occitans: pera mediterranyar la raça, pera super-na-

cionalisar lo nostre poble, pera influir ab nostra cultura demunt la dels altres pobles, pera deturar l'invasió dels barbres, pera esventar totes les nocetats que en forma d'idees exòtiques nos aixafen y ofeguen; pera convertir en cosa propia y ab configuració ben nostra lo que en altres parts se produheixi de notable y que'ns serveixi. Tornem-la a Occitània a n'el sentit de la terra, que es vida y bellesa, la veritable joia, l'eterna alegria, la divina infantesa de l'esperit y que no'ns produheixi lo recort de les civilisacions mediterràniques l'efecte d'una llegenda o d'un somni y que deixin d'ésser per nosaltres com sepulcres, aquelles meravelloses obres, síntesis d'una moral, d'un art de l'esperit serà de tota una raça, sigui aquesta en la persona dels pobles grecs, romà, català-provençal e italià del Renaixement, que no son reliquies perque tenen ànima que viu y perque seràn redimides.

L'unió pera la gran obra dels pobles occitans, passant per sobre de les diferencies creades pels temps y la estats dominadors, es un pressentiment de grandesa futura, més encara en aquesta època d'indecisió en que'ls valors se trasmoden y sembla que l'orientació tingui de vindre precisament d'aquí, dels pobles lligitimament llatins y helènics: a l'unirnos mantinguemnos forts pera la redempció de demà y pera resistir les accions destructores.

¡Quin dia més hermós aquell en que totes les ciutats, viles y llogarets de l'Occitània entonin un cant de victòria y's vesteixin de festa!

Anèm, corremhi en munió. Poetes, artistes, pensadors, tractadistes de tot lo que a la vida de la raça fa referència, forces propulsores de l'intel·ligencia, apòstols del pervindre, síntesis de l'esperit vital de la nissaga, de l'unió dels escullits y de la tasca dels prínceps de l'intel·ligencia'n naixerà l'aristarquia que'ns conduheixi a l'esplendor, a la potencia y a la victòria. Tenim necessitat de vosaltres pera oposarnos a la democràcia del mal gust y als batechs de les muniions impures.

Triomfarem si rebem la llum de vostre saber y la força impulsora de la vostra voluntat, noves trompetes de Jericó, a qual evocació cauràn esfondrades les muralles que'ns encerclen lo cos y l'esperit.

(Barcelona)

Francesch Curet

Cant d'un Mestre

Un eminent mestre de la poesia catalana que's troba fora de Barcelona, al enterarse de lo succés ab motiu de l'assumpció de les banderes, ha sentit un moment d'inspiració que ha donat com a fruyt lo següent cant :

La nostra bandera

Si tenim una bandera
bé és de lley tenirli amor ;
arborèmla, que és la nostra,
per nosaltres la millor.
Es lo símbol de la Patria
que'ns llegà la nostra avior :
per un camp plè de richessa
quatre riuades d'honor.

Bandera de nostra Patria !
Bandera del nostre cor !

A una gent que n'era pobra
vam donàlsenhil' color,
y ara en ncm de la més xica
vol fé abatre la major.
No serà, mentres Deu vulga !
més l'intent ja fa cobissor ;
si una mà arriba a plegaria,
o és d'estrany o de traydor.

Bandera de nostra Patria !
Bandera del nostre cor !

La bandera de la Patria
la trayèm a la claror.
perque'ns guihe en l'alegria,
perque'ns guihe en lo dolor.
Forasters que li feu guerra,
repensèu com va millor ;
replegada ? pot serne ira ;
desplegada ? pot sè amor.

Bandera de nostra Patria !
Bandera del nostre cor !

Considérations
Sur la Renaissance romane

L'instinct des premiers Felibres est, je le crains, le séparatisme, l'isolement dans le passé. *Ils se séparent de leurs ancêtres* ; aux héros et aux martyrs, ils préfèrent le roi René, un baladin, la reine Jeanne, une Messaline sanguinaire, les papes d'Avignon, spoliateurs et bourreaux du Midi. — Ils se séparent de leurs frères aquitains. Borée méprise le vent de Narbonne, et se proclame seul le vent Mistral. Mais ce vent de Narbonne c'est le Cers, son Sosie et son Ménéchme atmosphérique, et dans tous les cas un très-noble Typhon, qui même a eu l'honneur d'avoir des autels de l'empereur Auguste. Le Cers avait vaincu le César. Donc, ô Cers, ô Mistral, embrassez-vous, vous êtes les fils de l'Océan. — Ils se séparent par domination, par instinct de dictature, et ils l'ont conquise par le génie. Mistral, est l'archonte perpétuel du Félibrige. A l'exemple de leurs illustres compatriotes Raynouard et Fauriel, ils affectent d'imposer à la poésie romane, ancienne ou moderne, le nom de *provençale*. La Provence n'est qu'une province de la Langue d'Oc. La Renaissance n'est pas plus provençale que limousine, auvergnate que béarnaise, elle est *romane*. La Provence, d'ailleurs, quelles que soient ses gloires incontestables, ne justifie pas cette prééminence ambitieuse. Elle n'a produit au moyen âge aucun des grands troubadours, ni Fignéras, ni Cardinal, ni Tudela. Elle n'a point combattu pour la défense nationale sauf Avignon et les châteaux des Alpes. Dans la Provence du sud, ni troubadours, ni chevaliers, ni combats éclatants. Bien plus, Ramon Béranger, son comte, abandonna la cause commune pour s'allier à la France. De nos jours, elle semble n'aimer et n'honorer que ceux qui tuèrent l'Aquitaine. La Provence donc restera la Provence, une province aujourd'hui la plus brillante de la Renaissance, et ce n'est pas une mince gloire ; mais *provincia* est son nom romain.

L'Occitanie, on ne le voit que trop, porte donc, comme Rébecca, deux jumeaux qui s'embrassent et se combattent dans son ventre, le fauve Esail, le chasseur du désert d'où sortira Hérode, et le pasteur Jacob, le lutteur Israël, qui produira le Libérateur.

Napoleon Feirat

(Les Pyrénées. — Préface, p. XI.)

Somni pesat d'una Comtesa

A mon estimat amich JOSEPH ALADERN

« Cùm subit illius tristissima
noctis imago... »

OVIDI.

¡ Oh, nit horrible, nit trista !
Brama un vent desesperat ;
los llamps s'apaguen, s'encenen ;
crits de rabia, van y venen ..
¡ es un volcà, la ciutat !

¡ Un espectre m'ho ha contat !

¿ La Comtesa ? — ¡ La Comtesa...
presonera jan, a fè !
Ara dorm... ; però somnia
ben macabra fantasia,
que esgarrafa al més serè !

¡ Escolten, que ja us convé !

Dalt d'un mur, y llumenada
per fatídich resplandor,
hi ven, saugnosa, una gabia ;
y, dins, un cap ple de rabia.
groch, feréstech .. ¡ venjador !

¡ Quan el veu, arrenca'l plor !

Lo mur s'acosta... ¡ és muralla !
la muralla té un portal... ;
¡ és de ferro, la gabiota ;
la subjecta una grapota,
com un designi infernal !

¡ La capí un gran criminal !

La Comtesa, tremolosa,
mira's ulls irats, rohents,
d'aquella faç, tan severa,
d'aquella testa, que espera...

¡ y estreny encara les dents !

Ella diu : « ¡ Ja us tinch present ! »

¡ Aquell cap és viu ! L'amara
ben mortal, freda suhò ;
el seu patir, no té mida ;
llyueta, la mort, ab la vida ..
¿ d'un home ?... ¡ d'una nació !

¡ Prò encàr li resta brabó !

Com si cruixessin los ossos
de mil fossars, fets bocins,
ab les nines dilatades
din, el cap, com a glopades :
« Malehits siau, botxins ! »

¿ No ho sentiú, oh llevantins ?

La Comtesa s'és desparta
y té'l cor ben espantat ;
ou remor de gent estranya,
que s'acosta y parla ab sanya...
« ¿ Quí serà ? ¡ la iniquitat ! »

« ¡ Hem perdut la llibertat ! »

¡ Continúa, la tempesta !...
¡ Quin esglay ! ¿ No l'heu sentit ?
Retruny encàr, concirosa,
la complanta dolorosa
de tot un poble, atuhit !

¡ Verge santa, quina nit !

Barcelona, 11 Setembre 1905

J. Plana y Dorca

CONTES D'OCCITANIA

BIRON

I abia, un cop, un ome que s'apelaba Biron. Abia un chabal tant magre que los oses i traucaban la pel.

Un jorn, diguet a sa femna:

«Vai-me querre tot l'argent que trobaras dins la limanda.»

I trobet sies francs.

«Ara, i diguet, vai-te n' descambiar e me portaras sies francs de sous.»

Quand ajet los sies francs de sous, Biron los mesclèt ambe un cop de civada que fasquet manjar à son chabal. Apei partiguèt per lo menar à la fiera.

Sul fiera, dos omes i demandèron truffandierament:

«Quant ne voletz, d'aquela bestia?

—Sies cents francs.

—E se qualqu'un vos ne presentaba vint francs, que n' diriatz?

—Vint francs! Esperatz una pauza, e veiretz s'abetz vist sobent de chabals com aquel!»

Al cap d'un moment, lo chabal caguet, e los mercandejaires vejeron que cagaba de sous. S'afaneron de claure mercat, pagueron lo chabal sies cents francs, e lo nemeneron, plan contents.

Lo ser, amaseron sul palhat quaranta sous; l'endoman, n'i n'ajet que trenta; lo rendoman, una quinzèna; apei, quatre o cinc quora ensa, quora enla; enfin, n'i n'ajet plus cap.

Alaves, nostres omes angueron à la borda de Biron per l'escanar.

Aqueste los vejèt venir de lenc. Diguet à sa femna:

«Escota plan. Vas faire semblant d'estre morta. lo, sonarai lo pifre. Al cap de tres cops qu'aurai pifrat: Turlututu! reviscolaras.»

Quand los dos omes arribèron, troberon la femna de Biron morta sul paziment, e Biron que pifrab: Turlututu!

«Que fas aquí, Biron? Ta femna es morta, e tu sonas lo pifre!

—Calatz-vos, que la vau reviscolar.»

Al trezenc turlututu, la femna de Biron reviscolet.

«Cal que nos vendes aquel pifre, i digueron. Quant ne vos?

—Sies cents francs.»

I compreron lo pifre

Justament, la filha del rei venia de morir. Angueron trobar lo rei, que se dezolaba, e i digueron:

«Vos dezoletz pas, que nos cargam de reviscolar vostra filha.»

Mas ajeron bel pifrar turlututu, la morta reviscolet pas, e los foteron defora à grands cops de barras.

Torneron a la borda de Biron per l'escanar.

Aqueste se tenia sul pren-te-garda. Aquí qu'abia crozat un trauc dins la paret e i abia botat una ola plena d'aiga, e sa femna fasia foc, resconduda del autre costat de la paret. Biron tustaba sus un tambor: rantamplan! rantamplan!

«E que fas aquí, Biron? i digueron.

—Oc vezetz, fau las sopas.

—E ont es lo foc?

—O! n'ai pas brica bezon de foc: fau bulir l'ola ambe aqueste tambor.»

Troberon aco plan novel e i volgueron comprar aquel tambor.

«O! lo voli pas vendre, lor diguet, me seria trop de manca.»

Mas talament lo pregueron, que lo lor vendet so que volguet.

Tant-leu tornats al ostal, crozeron un trauc à la paret e i boteron l'ola ambe tot l'asermier que cal; mas ajeron bel tustar sul tambour: rantamplan! rantamplan! l'ola bulguet pas brica.

«Aco's egal, digueron, nos a trop colhonats! I tornara pas. Aqueste cop, cal que i pase!»

Lo troberon sus l'endalhera de sa porta e, sens i donar lo temps de manigansar qualqua novela fina, l'atraperon, l'estaqueron dins un sac e lo porterón al borle del riu per lo negar. Quand siaguèron sul pont, un diguet:

«Ara lo tenem. Jeta-lo à l'aiga!

—Jeto-lo-i, tu so diguet l'autre.

—E! so diguet lo primier, anguem beure una botelha, qu'apei aurem mai de lans.»

E lo quiteron aquí, alongat dins son sac, sus la banqueta del pont.

Mentre que bebian lor botelha al cabaret, Biron dizia:

«Me volon maridar ambe la filha del rei, e io la voli pas! Me volon maridar ambe la filha del rei, e io la voli pas!»

Un mulatier venguet a pasar.

«El que dizes aquí, que te volon maridar am la filha del rei, e que la vos pas?»

—Oc plan.

—E! paure colhon, moi-te d'aquí, que io m'i botarai!

—E ben. òstaca lo sac.»

Lo mulatier prenguet la plasa de Biron, que partiguèt ambe las mulas.

«Me volon maridar ambe la filha del rei, e io la voli plan», so dizia lo mulatier dins son sac.

Nostres omes torneron, e auzigeron aco.

«O! digueron, t'anam menar a la nosa, polit nobils»

E atraperon lo sac, un pel cap e l'autre pel quiol.

«A l'aiga, arpalhan!»

Plofi la sacada dabalet al fons del riu.

Aquí qu'un moment aprengut te van veire venir, sul camin, Biron ambe sas mulas, que fiscaba, l'aire plan content.

«E d'ont sortes? i digueron.

—O! lor diguet, abetz fach mon bonur. Sabetz pas d'ont veni? D'una fiera que se ten al fons de l'aiga. N'abetz pas vistas forsa mulas luzentas e arnescadas com aquelas? E ben! diriatz pas quant m'an costat? Cinc sous caduna! E vos asolidi que n'i n manca pas, sul ñerall!

—Sacorrodí! nos i cal anar! i digueron los dos degordits.

E sauteron a l'aiga.

S'ataderon belcop a la fiera. Degun los vejèt tornar.

Antonin Terbosc

Desig

Cançons jo't cantaria
com may no n'has sentit,
més dolces que l'aroma que'ns envia
la brisa del matí.

Quan vulguis escoltarles
estich per tu al moment,
¡quín goig voreta teu pogué entonarles!
més ditxa no hi ha al cel.

Cançons son qu'hi dimana
la pura mel a dolls,
cançons son de la terra catalana,
la Patria del meu cor.

Flors plenes de dolçura
nascudes a l'etzar,
cuydades per un poble que procura
que'l seu no mori may.

Herbetes perfumades
d'essencia qu'entra al cor,
sospirs de primaveres anyorades,
d'un temps dolços recorts.

Jamay tu n'has sentides
d'eixes cançons gentils,

l'aroma d'eixes flors jamay marcides,
encar no t'ha endolcít.

La mel de llurs tonades
encara no has tastat.
encara dins ton cor a mans besades
ni solzament un raig!

No hi ha jorn de ma vida
que jo no'n canti a pler;
quan plora la meua ànima entristida
consol li dona prest.

Les canto ab la fè pura
qu'inspira un dolç amor,
les canto perque veig que en elles sura
de ma Patria'l recort.

Cantarles jo voldria
fins al derrer instant,
quan lluyti de la mort en l'agonia,
quan tot s'acabarà.

Voldria jo entonarles
voreta, vora teu;
¡quín goig serà per mí quan escoltarles
te plague un sol moment!

Agustí Pedret y Miró

Les «Novi» chez Frédéric MISTRAL

«Il est une coutume, parmi les «novi» des anciennes familles provençales, d'aller, pendant leur voyage de noces, rendre une visite au grand poète et lui demander une sorte de bénédiction provençale»

EDMOND LEFEVRE
(L'Année Félibréenne, 1904, p. 49).

... De toutes les manifestations de sympathie qui accompagnent ordinairement la popularité d'un homme illustre — et surtout d'un illustre poète — je n'en connais pas de plus simplement touchante, de plus familièrement aimable, que celle de ces «novi» — nouveaux mariés — qui s'en vont vers Maillane, en pèlerinage d'amour, demander la «Bénédiction Provençale» à l'Empereur d'Arles, — souverain délicieux d'Art et de Poésie, âme naïve et fleurie, dernier Phocéen aux lèvres de qui reste encore le miel de l'Hymette, Mistral !

Avec quel amour le grand poète, — au cœur chantant toujours d'éternelle jeunesse — doit bénir dans un embrassement affectueux, ces enfants de Provence, sœurs de Mireille et frères de Vincent, heureusement arrivés au terme de leurs désirs !

Dans cette petite maison de Maillane — le Milly provençal — où Frédéric Mistral habite sans cesse magnifiant et évoquant l'âme provençale, quel accueil paternel : quels bons sourires émus, à ces «novi» qui viennent y apporter le tribut de leur reconnaissance, l'hommage de leur admiration ; y chercher un gage de Bonheur et l'exemple d'une vie conjugale qui rappelle si bien celle des patriarches, vers lesquels allaient aussi la jeunesse au matin de l'hymen...

Oh ! comme les cigales, plus fort doivent crisser, le long des routes ensoleillées, dans le feuillage des oliviers à la «paleur virgilienne» en voyant passer ces couples de «novi» énamourés !

... Et c'est vraiment comme une fenêtre sur l'infini azuré de la rêverie que nous ouvrent les simples lignes de M. Edmond Lefevre, — le bon félibre de l'Escolo de Lar...

Guy de Canolle

La Copa

Cançó de Mistral, traduhida per Francesch Matheu

*Es la Copa de Provença,
catalans, hèusela aquí,
semhi tots la consençença
y bevenhi'l nostre vi.*

*Copa santa
y vessanta,
vessa pels cors
los recorts
los sants transports
y l'esperit dels forts !*

*Potser som la reraçaga
d'un vell poble que se'n va,
y si'l nostre cant s'apaga
la nació s'acabarà.*

*D'una raça que rebrota
potser som los tanys primers,
potser som la patria tota,
potser som sos devanlers.*

*Vessa als cors les esperances
y ls ensomnis del jovent,
del passat les remembrances
y la fe en lo temps vinent.*

*Vessa als cors la consençença
de lo sant, lo bell, lo bò,
y de l'ànima y la pensa
la suprema comunió.*

*Vessa als cors la poesia
per cantar la vida arren,
vessa als cors eixa ambrosia
que trasmuda l'home en Deu.*

*Per la gloria de la Terra,
provençals, germans tots temps,
encaizem en pau y en guerra
y bevenhi tots ensemps.*

*Copa santa
y vessanta,
vessa pels cors
los recorts
los sants transports
y l'esperit dels forts !*

Frederich Mistral

Les tres germanes

BALADA

Nasqueren les tres germanes
 senç saber quina més bella,
 de mare romana filles
 totes tres hermoses eren.
 Totes tres eren xamoses,
 totes tres eren boniques,
 en quelcom se pareixien
 y en un tot er-n dislintes.
 Regines foren les tres,
 totes reyalms possehiren,
 que quin era més herinós
 ni elles prou bé ho sabien.
 Quiscuna estimava'l s'u
 com mare estima sa filla,
 com bon rey a sos vassalls
 y com jove ayment sa nina.
 Llurs vassalls estaven tots
 joyosos de possehirles,
 quiscun trobava millor
 que les altres sa Regina.
 Lo reyalme de la més gran
 sols té costa levantina,
 si bé té una jova'l mar
 ab patina d'or brunyida.
 A llevant y a ponent
 hi tenen costes y rades,
 los reyalms força més grans
 ab les dos altres germanes.
 Totes tres en santa pau
 son reyalme gov-rnaven,
 fins que un dia's trençà'l llaç
 de germanò y esperança

L'enveja sempre ha sigut
 lo pecat que més fons mina,
 qui la sent vol ferser seu
 tot lo que l'orgull li dicta.
 Sentien tant corch desig
 les dos germanes petites,
 que envejaren a la gran
 perque bon casal tenia.
 Si m'ho dones, si t'ho prenh,
 ses joyes millors prenen,
 que no hi va ni sols un pas
 de l'enveja a traydoria
 Ab l'astucia y l'enginy,
 ab la força y la falsia,
 arribaren ben avant
 de sa tasca malehida.

Mès la ven de la Vritat
 ha senat po-enta y clara,
 fent renaixe'l gran avior
 de la gran de les germanes;

Trayent a la llum del sol
 baixeses y fraus passats,
 posant fites als reyalms
 deixant termes senyalats.
 No volem sentir rancunies
 los oïesos en tal brega,
 tenim l'ànima prou gran
 per no caure en tals baixeses.
 La força de l'opressió
 bé revifa y aconhorta,
 ja ha arribat lo despert-ar.
 lluytarem com un sol home.
 Acoblemnos los vassalls
 de la gran, nostra Regina,
 aymemla com se mereix
 que aymarla es donarli vida.
 Sent ella viva hi ha Patria,
 hi ha perviudre, hi ha passat,
 cantant, donchs, a nostra Reyna
 cantem nostra Llibertat.

La més gran se deya Oc,
 les petites Oil y Si;
 sent vassall de la més gran
 es a la que més aym!

Joseph Miralles

Com a curiositat felibrenca provençal publi-
 quem la següent composició deguda al Baró Guil-
 libert, felibre d'Aix.

AUBADO

A S. M. Anfos XIII

*Lou sang unen d' antico raço,
 Qu' asfreirejo Espagnou, Francès,
 Vuci à noste estrambord fai rasso,
 Rendent touti li cor gales.*

*Prouvéço, Aragoun, Barcelouno,
 Sorre unido en pache leiau,
 An cenchà la memo courouno
 Souto si fièr comte reiau.*

*Au grand siècle un selen de François
 Mèl' Espagnou fai mai l'unioun
 E di dous poble l' alianço
 A fourtiqne nosto agnacioun,*

*Ais, di coulour aragounenco,
 T' aclamo e te nounento eros,
 En lengo maire felibrenco,
 O jouwe, o trioustant Anfos!*

Lou Baroun Guilibert

Polç y ombra

Per endolcir l'aspror d'eixa carrera,
seguíu en companyia del Recort
fins al esforç derrer d'hora derrerera:
sença ell jamay viurian ab conhort.

Sols ell pot fer compendre en l'agonia
les glories que han sigut nostre conçol
y logra despertar nova alegria,
filtrant en l'esperit un raig de sol.

Será la llum que brilla
per a portar la guia del camí,
hont a tota hora l'home trist perilla,
llyuant ab la fermesa del Destí.

Avant per la jornada,
feble esperit, avant per altre cop!
La vida més penosa es estimada
en l'hora que's preveu la mort aprop.

Signes ardit; la sabia Experiencia
té potestat per endolcír'l doló.
Avant pel curt camí de l'existencia,
sobre-pujant a tota decepció!

Pensa que ab lo crú vent llyuta la fulla
y així que del brancatge l'ha després
devalla fins a ser l'humil despulla
que ha de seguir la via del no-res.

Placit Vidal

Anorreament

Al cap de la marjada
s'aixeca'l sauquer d'ampla brancada;
al bò de la florida
la merla hi para'l vol fenthi dormida,
que l'encisa'l perfum
y l'arruixa un esclat d'encens y llum,
mentres lo sol aplanà'l raig derrer
dessobre'l carener.

La branca es la meteixa. Cada dia
la merla un goig somnia;
lo goig y frissament
de quelcom germinant qu'endintre's sent;

que serán troços seus, y que gelosa
aymará delirant ben copdiciosa.
Així en lo somni dolç que la breçava
en la branca de sempre reposava.

De sopte, un xavalot, cara pigada,
d'un troç lluny esguardant a la brancada
hi arriba tot brandant la podadora
y embesteix a la branca guardadora,
mentres playent la merla s'esbandeix
y'l somni s'esvaeix.

Y espantada la merla extèn lo vol
entant lo baylet xiula una tonada
y's mira la podada
que ha de ferse un floriol.

J. Vives y Borrell

A LA CATALOUNHO

Sus la Terro d'Espanho es un canton fecound
Ount la mountanho es verde e mai la plano grasso,
Ount le cel es pus clar e le soulelh pus blound,
Ount le vent perfumat vous enivro, quand passo.

Un canton qu'a laissat un glourious selhoun
Dins l'istorio del mounde, ount, large, ten sa plas-
E les sècles, jamai, doubli daran soun noum, [so ..
Car es gravat prigound, ambe l'sang de sa rasso...

Canton predestinat! Catalounho valento!
Su'l terraire espanhol, per ta luto brulento,
Es coumo uno naciú qu'es faito de fiertat;

E l'amo de tous filhs, nobloment arderouso;
Encaro, al joun d'auèi, s'ennairo, generouso,
Per l'amour del país e de la libertat.

Margarido Navarro

Novembre de 1905

Gasconya

NECROLOGIA

Ha mort a Reus, sa terra nadiua, en Joseph Güell y Mercader, un dels fills més preeminents d'aquella esforçada ciutat del Camp. Lo sol nom d'en Güell ens relleva de tot elogi ab que podriem acompanyarlo, puix estimat y venerat es de tots los que durant una vintena d'anys havem batallat junts ab ell per la deslliuració de la patria.

En lo nombre vinent OCCITANIA honrará humilment y de tot cor la seva gloriosa memoria.—A

Moviment Catalanista

TEATRES. — Enguany, ademés del clàssich *Romea*, ha obert ses portes a la escena catalana en la bulliciosa barriada del *Paralelo*, l'elegant teatre *Apolo*, en lo que entre melodrames espelugnants, s'hi d-ixa lloch pera enquirirhi obres del modern teatre català y extiangier, contribuint aixís de mica en mica en acostumar a l-s classes populars que freqüenten los espectacles del Montmartre barceloní a quelcom d'un valor artístich més enlayrat y educatiu de lo que comunament se li s-erveix: lo qual es digne de lloansa.

Al contrari, no podem esmentar cap progrés en lo *Romea*, que malgrat pretendre esser lo *teatre Català* per antonomasia, sembla que s'empenyi en ferlo decaure, presentant obres xavacanes y estantisses, moltes d'elles detestables, essent llàstima que tngan que alternar ab il·lustres dramaturchs, gloria de nostres lletres, quals energies allí s'hi perden y que en altre lloch potser foren més profitoses. Y si censurem a l'empresa, no ab solvem per cert a gran part del públich que hi assisteix. Creyém que l'Teatre català progressarà de debò y sortirà de la postració actual, pera posarse al costat de les altres manifestacions artístiques de nostra terra quan la gent que se'n cuydi no fassi concessions al mal gust de certa part del públich, que procuri sortir de motllos rutinaris y antiquats y que's fassin lo càrrech de que l'art té quelcom de dignificador y culte ab lo qual no s'hi pot mercadejar com ab balas de cotó.

Per sort nostra, aixís ho ha entès un artista tan insigne com emprenedor; parlem d'en Graner, que imposantse un sacrifici que may podrem alabarli prou, ha arrendat lo degà de nostres col·lisseus, lo Teatre Principal, organisanthi unes sessions en les que hi alternen obres d'Eskil, Sòphocles, Eurípides, Lluccià, Shakespeare, Moliere, Cervantes, ab les del teatre modern, audicions musicals ab presentacions de quadros plàstics y visions baix temes de llegendes, tradicions, historia, espectacles de la naturalesa, etc. Lo decorat y representació esplèndida; no's pot demanar més; escenógraphs, musichs, los artistes tots, s'esmeran en posar l'art de Catalunya a una altura no assolida en aquest rengle, y tenim la satisfacció de dir que'l públich intel·ligent de Barcelona coopera a n'aquesta magna obra d'educació ab sa assistència y sos aplaudiments. Endavant.

VETLLADES «AVENIR». — Desitjosa aquesta Agrupació de continuar sa obra d'educació individual y colectiva per l'art dramàtic, té preparada una sèrie de representacions quinzennals, composta de les següents obres del teatre modern: *Los Tarats*, d'en Brieux, traduccion «Avenir», *Los Mals Pastors*, d'en Mirbeau, traduhit per en Cortiella, estrona de *Lo Morenet*, d'en Felip Cortiella, pre-

cedida d'una conferencia d'en Joseph C. Noguera, *Rosmersholm*, d'Ibsen, traduhit per en Cortiella, estrona de *La Clariana*, de M. Donnay y Lluccià Descaves, traduccion d'en Noguera, *Las Tenazas*, d'Hervieu y *La Jaula*, d'en Descaves; aquestes dues últimes traduhtides al castellà per A. Saver.

CONGRÈS D'HISTORIA. — Convocats pel erudit historiograf en Francesch Carreres y Candi, assistirem a una reunió celebrada a l'Ateneu Barceloní en la que's donà compte de l'idea de celebrar l'any que ve a Valencia un Congrés d'Historia de la Corona d'Aragó, a n'el que'n seguirien d'altres y foren la base d'una amplia crítica històrica, a qual efecte s'inauguraria'l. Certamen de l'Historia y's treballaria per la formació d'un Diccionari de tot lo escrit y publicat sobre aquesta materia en los diferents regnals de l'antiga Confederació. Se donà compte de gran nombre d'adhesions d'il·lustres personalitats de Catalunya, Aragó, Valencia, Mallorca y Rosselló, a les quals hi afegiren les seves la majoria dels assistents a l'acte, que reberen ab entussiasme aquest projecte. Nos altres nos hi adherim ab totes nostres forces pero se'ns ocorreix un dubte que no volem deixar d'esmentar, perque som partidaris de que les coses s'han de fer bé o no ferles. Nos semblà que'l senyor Carreres deya al parlar de les bases del citat Congrés, que per evitar certes discussions se rebutjaria tot lo que ataqués a la religió oficial y lleys fonamentals de l'Estat. Es evident que en un Congrés d'aquesta mena, de pura crítica històrica y d'una nacionalitat o estat en particular, no deuen formularse reivindicacions en sentit polític o filosòfic encara que forçosament se'n dedueixin; allí no hem de discutir cap fogma ni tractar de l'actual o venidera constitució de l'Estat a que actualment pertanyem, pero sí que's congressistes han de tindre complerta llibertat en interpretar, discutir y aclarir los fets històrics ab les seves causes determinants, lo medi y la civilització del temps en que tenen lloch y es clar que entenem que l'imparcialitat y serenar han de regnar en la crítica històrica jutjant com se deu tant a personalitats (reys, diplomàtics, pensadors, jurisconsults, capdills, etc.), com a institucions, comprenenthi en aquestes l'iglesia y la Estats constituhits. Aixó es lo que entenem pera que la veritat y l'istoria no se'n ressentin. Si aquesta declaració's deu a que a n'algú li molestaria que's tractessin certes coses que forçosament deuen tractarse y escatirse de debò, sobretot en la nostra historia, que entenguí que de la discussió rahonada'n surt la llum, y si la passió li cega l'enteniment, que s'abstingui d'investigar certs assumptos. De totes maneres, los estudis sobre la nostra historia, convenen y s'aniran fent ab tota imparcialitat. Vaja si's farán!

TIBI-DABO

Al felibre tolosi en Raymond Faura-Dera, en recort
de nostra pujada al Tibi-dabo de Barcelona.

Un bell matí'l diable,
tot mansoy, tot amable,
per la má va agafar a Jesucrist,
y desplegant sa manya
l'acompanyá al bell cim d'una montanya
desde hont mirá un pahisatge jamay vist.

Mira al nort la Judea,
al sur la Galilea,
l'Egipte a l'un costat, l'Asia a llevant,
d'Assyria veu les serres
y encar més lluny ovira noves terres
que al boyrós horitzó's van esfumant.

—Veus èixos camps de palmes?
Veus tants y tants reyalmes?
Los imperis que veus no tenen fi,
mes son amo't faria
si tu, humil penitent, desde aquest dia
m'adoresses a mí.

Mes Jesús, impecable,
malehint al diable,
contemplant los imperis va exclamar:

—Com vostre amo seria
si só enemich de tota tirania,
si us vinch a deslliurar!

Joseph Aladern

L'Orfeo Catalá de Barcelona

Deu vos quart, alegres cantayres,
Bons fills d'un terrer catalá ;
Deu vos quart, nines encantayres,
Que la Patria feu estimar.

Pagesetes cansons y tonades antigas,
Canteu'l-hé, las entendrem ;
Del nostre bressol foren las veus amigas,
Y desensà las anyorem.

Canteu, canten qu'assi las vostres reflades
Seràn mostra del germanó
Que se tenen, temps ha, les terres regalades
De Catalunya y Rosselló.

Deu vos quart, alegres cantayres,
Bons fills d'un terrer catalá ;
Deu vos quart, nines encantayres,
Que la Patria feu estimar.

(Roselhon)

Juli Delpont

BOLEGADISA

LIBRES RECEBUTS — *Lou Chaple*, poème provençal, per Loïs Funel (Grassa). — *Crònica o comentaris del gloriosissim y invictissim Rey En Jaume I.* (Barcelona, Biblioteca Classica Catalana, 23, carrer de Sant Gil). — *Les Terres de Llengua Catalana*, trobas catalanas del Roselhon, per Juli Delpont. (Perpinhan). — *La Cité de Carcassonne*, guide, per Gaston Jordane — (Carcassonne).

LIBRES ANONCIATS. — *Rousari d'Amour*, sonets provençals, per Jan Mouné — *Lectures ou Versions provençales françaises*, pel majoral Lhermite (Fraire Savinian) — (Avinhon Aubanel fraires).

Lo novèl libre de Funel, *Lou Chaple*, es un bèl poème provençal que ganhèt ongan lo gaujet a l'Academia dels Jòcs Florals. E jamai tala jòia era estada mai meritada. Vèici sò que n'a dit lo sabent Raportaire, lo majoral Desazars :

«Le poème de M. Louis Funel est un vrai chant de triomphe que tout rend émuant par le sentiment comme par l'expression. Il faut y ajouter une langue épurée, toute différente de la langue avignonnaise, qui lui paraît à juste titre une altération du vrai provençal, produite par l'influence française et surtout par l'influence italienne, à laquelle elle doit, entre autres altérations, son

» pluriel anti-occitan en i... Il estime qu'il convient » de donner à la renaissance provençale une base » plus élargie par un dialecte d'union plus franche- » ment indigène d'abord et plus occitan ensuite, » mettant en commun les termes les plus usuels du » vocabulaire et adoptant une orthographe inspirée » à la fois des modèles classiques fournis par les » Troubadours et des grandes et normales lois de » l'évolution. L'Académie des Jeux Floraux ne » pouvait que rendre hommage à des efforts aussi » méritants et si bien réalisés. Elle a décerné à » M. Louis Funel un nouveau Souci qui viendra » s'ajouter glorieusement à celui de l'an dernier. »

La Crònica del Rey En Jaume I es lo premier obratge sortit de la Biblioteca classica catalana que venon de fondar nòstres amics Ferrer y Vidal, de Barcelona. Aquela *Crònica* es escriuta pel dit monarc catalan, tant bel guerrejador com sabent legislador e eminent istorian. La recomandam especialament a tots nòstres legidors.

Les Terres de Llengua Catalana son sèt trobas roselhonzas de nòstre amic J. Delpont ont l'amor de la granda patria occitana s'arbora dusca-n un lirisme encantador. Cante sempre atal lo valent perpinhanes !

Lo sabent com lo simple viatjiaire pozaran dins lo *Guide à la Cité de Carcassonne*, pel regretat majoral Gaston Jordane, tots los entresinhes necessaris a lor atencion aprigondida, e quand auran legit aquel verdadièr monument a la gloria de la vielha fortalesa del Mejan-Atge, se diran que G. Jordane a fait aquí una obra fòrta, apasionada e utila e que la Ciutat de Carcassonne a trobat l'istorian dinhe de son pasat e de son actuala conservacion.

Federacion de las Escolas Occitanas. — Lo 6 d'Agost, se tenguet a Toloza un acamp dels felibres de l'encontrada. Aprep un escambi d'ideias subre la situacion del Felibrige e lo biais d'assegurar son espandida, la constitucion d'una Federacion de las Escolas felibrencas occitanas fuguet decidada.

Aquela Federacion portara lo nom de *Federacion de las Escolas Occitanas*. Un projet d'estatut al estudi a-n-aicrsta ora, sera somes a l'aprobacion d'una assemblea generala. Vèici, en principe, los fondaments d'aquela organizacion : — Autonomia per las Escolas a lasqualas sera simplement demandat una consentida de principe. La Federacion sera representada per una assemblea que prendra lo nom de *Conselh Occitan* e compozada de delegats elegits dins una proporcion a arrestar (1 per 7 es estat proposat), per cada *Escola*, per tres ans e reelegibles. Aquels delegats seran cauzits, autant que se podra, de tal biais que cada encon-

trada occitana sia representada al *Conseilh*. Lo *Conseilh Occitan* tendarà, al mens, un acamp annadièr, en sèmbre; elegirà son bureu, a cada acamp e, a la fin d'aicest, farà conèisser lo lòc del acamp vinent. Dins l'entreval dels acamps, lo *Conseilh Occitan* serà representat per una Comission qu'aurà per nom : *Mantenencia Occitana* e compozada de sèt *Mantenciers* elegits per tres ans e reelegibles. A cada acampada, la *Mantenencia* bairà los comptes de son administracion e de sos actes. Lo proveziment financier de la Federacion serà assegurat per una contribucion de las Escolas. La Federacion receura las consentidas endividualas per las encontradas ont existara pas de grops constituats o afilhats. Lo sieti de la Federacion es a Toloza, 15, carriera Denfert-Rochereau.

L'acamp del 6 d'Agost decidèt de proposar per la composicion de la *Mantenencia Occitana* los noms aici-jos : Xavier de Ricard, felibre majoral, J. Felician Cort, ancian Sendic d'Aquitània, secretari general de l'*Escolo Moundino*; Prosper Estieu, felibre majoral, ancian Sendic de Lengadòc, capiscòl de l'*Escola Audencia*; P. Fagot, jos-capiscòl de l'*Escolo Moundino*; Antonin Perbosc, felibre majoral, capiscòl d'onor de l'*Escola carcino-la*; Bernard Sarrieu, de l'*Escola de las Pirineas*; Andrieu Sorrellh, capiscòl de l'*Escolo Moundino*, director de *La Terro d'Oc*.

Lo Congrès dels *Literators del Mièchjorn de la Francia e las festas de Beziers*. — Aquel Congrès, organisat per L. Lachie e C. Pontier, se tenguèt a Beziers, lo 28 d'Agost, entre las dos representacions dels *Hérétiques*. Los *literators* : Charles Brun, Bru, C. Clapier, Prosper Estieu, E. Gaubert, etc., eran presents. Tres rapòrts fugueron presentats : un subredocumentat, de C. Pontier, sobre la literatura provinciala e la renovacion del Mièchjorn de la Francia; l'autre, de A. Praviel, sobre lo teatre de plen aire; lo trezenc, de Charles Brun, sobre l'esfòrs provincial, ont son autor diguèt belament so qu'era mestier. Per el com per nos aus, l'esfòrs provincial demorara van tant que los escribans mièchjornals sauran pas s'organizar e tant que, dins lors jornals e Revistas, faran pas una larga part a la lenga d'Oc.

La Felibrejada de Sant Peridòl, en Lengadòc. — Lo 13 de Setembre, de nombrozes felibres de l'encontra la carcasonesa, lauragueza e tolozana s'acampèron dins la Montanha-Negra, prep lo basin de Sant-Peridòl, per brindar a la reïssida de la Federacion de las Escolas Occitanas. Lo Capiscòl Anarieu Sorrellh prononcièt un remirable discors que se pod legir dins la *Terro d'Oc* e dont balham la veia finida aici-jos : Prosper Estieu diguèt un sonet : *Als Felibres Lauraguezes*, e tots los presents, demest losquals volèm pas debrembar A. Praviel, Rozes de Brosa, Xavier Riviera, P. Fa-

got, J. Dupuy, A. Esteve, L. Vallens, portèron lor brinde o ne canteron una.

Bela jornada per la Cauza occitana.

Revistas e Jornals. — Dins *Prouvènço* del 7 de Octubre, legissem aicestas regas a nostra adresa : « Dins *Le Télégramme* de Toulon, *Propos gas-cons*, valent article de Savie de Cardanilh que «boute au pou tónti li renarié coustiero Noun » coumetren desenant la grand fauto de poulemi- » ca emé de gent que parlon pas nosto lengo e que » nourrisson de sentimen que nous soun estrangié. » Li leissaren se coumbouri dins si pantai mau- » sau. Aven larga d'ideio e mes en relen de fa sou- » ciau. Lis injuri groutesco valon ren contra acò. » E nous sufis que lis ome d'elèi de la terro nostro » nous sachon grat d'avé coumpeli touto l'ahiranço » anti-mistralenco a se d'asmasca ».

Aicest cop lo Papa d'Avinhon rena per de bon : abem degut lo fisar al bon endret... E sa renadisa es talament enabiada que sab plus so que dis : o, se lo sab, mentis com un arrancaire de dents. Vol-dria faire creire a nostra « ahiranço anti-mistralenco », pramor que nostras ideias son pas las siunas sobre l'organizacion felibrenca e sobre la grafia de la lenga d'Oc. Que ven faire dins tot acò, « l'ahiranço anti-mistralenco » ? Abem la pretencion de remirar l'engenh de Mistral com qual que siague. I a vint ans qu'oc dizem e qu'oc probam, e sobre aquel punt com sobre forsa auter, permetem a degun de nos faire la leison. Emplegar contra nos aus de tals arguments, acò's voler polemizar am felonía e assassinar per darrier !

Aco dit, veici com « lis ome d'elèi » sabon grat a Devoluy d'aber dezorganizat lo Felibrige :

D'Andreu Sorrellh (*Terro d'Oc*, octobre) :

« Il ne s'agit pas de renverser les autels où nos aimés ont dressé les divinités que nous-même avons vénérées et vénérans encore; il ne s'agit pas, dans une pensée d'orgueil et par sottise fatuité, de discuter un talent universellement reconnu ou de nier les services éminents rendus à la Cause par une œuvre noble et féconde; mais, au contraire, de travailler plus efficacement à la venue des moissons futures, en nous inspirant fidèlement et réellement de la pensée du Maître... Le grand prêtre qui, habituellement, officie en la chapelle felibréenne assez étroitement fermée d'Avignon, aura beau sermonner et accumuler ses dissertations pour essayer d'expliquer le prétendu secret felibréen dont il se croit unique dépositaire et qui n'est autre que celui de Polichinelle, nous n'en continuerons pas moins à penser que nous sommes sur le chemin de la Vérité ».

De Lemouzi, (Setembre-Octobre) :

« M. Devoluy veut nous faire prendre des vessies pour des lanternes et nous en imposer. Il n'y réussira pas. Comment vent-il que nous sachions la nouvelle organisation du Felibrige puisqu'il nous annonce lui-même que le « Cartabeu » de

Sainte Estelle, qui doit nous la révéler, est encore à l'impression ? Quant au « rédacteur si mal informé des choses du Félibrige », M. Devoluy ignorait-il, à son tour, qu'a certaine « École », que présida son ami Roujat, le susdit rédacteur fut à l'avant garde de l'armée félibréenne et préconisa, un peu prématurément, il est vrai, l'adoption des réformes dont le *Capoulié* tire aujourd'hui tout l'honneur ? En ce temps-là, M. Devoluy enrichissait la littérature française d'un recueil de vers : *Bois ton sang*, et se créait des titres à la reconnaissance de ses félibres en méditant du Félibrige, de ses pompes et de ses œuvres dans *Chimère*, une revue montpelliéraine aujourd'hui disparue. Dans le Félibrige officiel, on le voit, un bienfait n'est jamais perdu. — « La façon étroite et exclusivement provençale, dont le Félibrige est depuis quelque temps dirigé par M. Devoluy et ses collaborateurs immédiats, devait déterminer des froissements et des scissions. Nous enregistrons aujourd'hui la formation, à Toulouse, de la *Fédération des Ecoles occitanes*, qui fonctionnera en dehors de toute attache officielle. MM. L.-X. de Ricard, F. Court, A. Perbosc, P. Estieu, A. Sourreil, P. Pagot et B. Sarrien composent le bureau de cette organisation, à qui nous souhaitons une cordiale bienvenue ».

Aprez, dis dins de notas :

« Dont acte. Mais il suffirait cependant de lire *Prouvenço*, de M. Devoluy, et la polémique que nos amis Perbosc et Estieu soutiennent contre lui avec tant de vigueur dans *Ocitanie*, pour se rendre compte que tous les efforts du *Capoulié* et de ses amis provençaux tendent à imposer par la graphie la langue mistralienne à toutes les littératures d'Oc. Ce que nous n'acceptons pas et n'accepterons jamais tout en reconnaissant le grand talent de Mistral et la haute valeur de *Mireille*. Tout le Sud-Ouest et la région montpelliéraine pensent comme nous. — La provençalisation du Félibrige officiel perce et s'affirme en bien d'autres cas. — Le Consistoire provençal ne tenait pas beaucoup à donner la succession de Joseph Roux à un Limousin. S'il en avait été autrement, on n'aurait pas manqué de demander à qui de droit des noms de candidats. Ne précéda-t-on pas ainsi, lors du remplacement d'Auguste Chastanet auprès de Joseph Roux ? Il est vrai, d'ailleurs, que le candidat désigné par le *Chapital* ne fut pas agréé par le Consistoire ».

Del *Rampèn* (Setembre e Octobre) :

« ... Lou fiò couvo ; tóuti lis anciàn Mantènço cercon de se reconstitui ; bèn lèu, l'expèrienci fara veire que la constituciuon proumièro di grand group felibren s'èro ispirado d'uno justo concepciuon dis èime dialeitan. La reformo estatutàri aura pourta que sus de mot... en chabissent lou pu poulit, lou mai parlant, aquèu de « Mantènço ».

« ... Un journa de Prouvenço, que nouman

pas, dins chascun de si numerò largo quanço pounchounado de marrit goust... Que voules ! tout lou mounde pòu pas estre felibre de la fourcheto, de la semello, de la pedalo o dòn... tiro-pèd ! »

Del *Pays Cevenol* (3 de Setembre) :

« ... Brassas emé lou Capoulié uno reformo qu'a adeja fa dous tros dòn Felibrige e que n'en fara bèn un nombre talament grand que degun liame poudra li liga en faissio ! »

Del *Gau* (25 de Setembre) :

« Es en cièuta dòn Rèi Reinié que s'acamparan li bon patrioto. Uno fes pèr tóuti, pousquesson faire autre causo que de chanja lou noum, pamens tant peulit de soun roudelet : *Mantenèncio de Prouvenço ! Erc acò tout lou Felibrige !* »

Del *Felibrige* (Juhet-Agost) :

« ... Lou *Burèu Consistourian* debembra de nous comunica si montet que coupien dins... *Lou Camèl de Beziers !!!* »

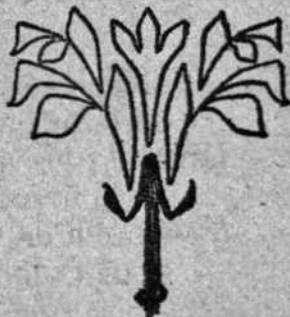
De *La Province* (Agost) :

« ... Les Majoraux modern style prétendent régenter leurs aînés. Que ne commencent-ils par produire des œuvres fortes, pour donner quelque valeur à leur parole, car on chercherait en vain, pour quelques-uns, ce qui a pu leur valoir la cigale d'or... C'est à l'intrigue qu'il faut avoir recours et les œuvres ne comptent plus ».

Vaqui de gents que parlon pas la lenga del Capoulié ! Aquelas gents son, praco, los representants de la presa felibrenca... D'apre Devoluy, debon noirir de sentiments « estrangiers » e se « coumbourir dins de pantal mau san » ! Segur que, com OCCITANIA, an « l'ahiranso anti-mistralenco ! » Voletz saber quals l'an pas aquela aziransa ? Son los dos novels Tartarins que dins un jornal de Tolosa, aparant la « Countessa » !.

Paura Comtesa ! te vezem pas encara libra jol solelh, s'as bezonh d'un Xavier de Cardalhac e d'un Baqué Fonade per crebar « lou grand Couvent ! »

Jan Doc

DICCIONARI POPULAR DE LA LLENGUA CATALANA

REDACTAT Y ORDENAT

— PER —

JOSEPH ALADERN

Triplika al més complert dels *Diccionaris Catalans* publicats fins avuy y contindrà prop de mitg milió de paraules ilustrades ab llurs etimologies llatines, gregues, arábiques y hebrayques, per lo sabí filòlech

MOSSÈN MARIAN GRANDIA

Un Quadern de 16 planes setmanal.

25 cèntims cada Quadern

Lo Got Occitan

Tròbas en lenga d'Oc

PER

ANTONIN PERBOSC

am un abant-prepaus de Prosper Estieu e de melodias de Paul Vidal e Paul Regin, am traduccion francesa dret-à-dret. 1 vol. in-8° de XII-308 pajas. Prex del exemplari: 4 francs. En venda als bureus d'*Occitania*.

PER PAREISE ONGAN

Flors d'Occitania

Tròbas en lenga d'Oc

PER

PROSPER ESTIEU

Se soscriu, al prex de 4 fr. encò del Autor, à Raissac-subre-Lam (Aude).
Se pagara qu'aprèp recepcion del obratge, que es en in-8 d'...

Ferrer y Vidal. - BARCELONA

Sant Gil, 23, Impremta.

Biblioteca Clàssica Catalana

EDICIÓ ECONÒMICA

Estampada correctament en ortografia moderna

Totes les obres mestres de la Literatura Catalana
de la època d'or: Historia, Noveles, Poemes,
Llegislació, Poesia, Filosofia, etc.

PROSPECTE

Totes les nacions cultes d'Europa que tenen en la seva Historia un passat gloriós en que 'l saber dels seus grans homens ha quedat consignat en obres perdurables que constitueixen l'arxiu dels tresors intel·lectuals dels seus passats, han sigut amatentes en recullir aquestes joyes literaries del fons dels seus arxius, en colleccionarles y en publicarles perque tots los fills de la terra primerament y més tart tot l'univers, pogués possehir aquell tresor inapreciable del saber humà, com a patrimoni que es de tots, ja que l'autor a l'escriure la seva obra, no l'ha escrita per una casta determinada, sinó perque tothom pogués en ella cercar lo fruyt de la seva intelligència privilegiada, com a dó que li ha fet la natura fentlo mirall y

exemple dels demás homens. Rabelais, Molière, Racine, Pascal, Montesquieu, etc., a França; Shakespeare, Milton, Marlowe, Morus, etc., a l'Anglaterra; Dante, Alfieri, Tasso, Ariosto, etc., a Italia, se veuhen dignament honrats pels seus compatricis, reservant lo lloch més preeminent en totes les Biblioteques, a les seves obres admirables, que son los timbres més honrosos de la historia de la seva raça, ja que 's fonamenten en la admiració universal de l'amor a lo bell y noble, y no en l'heroisme brutal y sanguinari de les lluytes fraticides de la guerra.

Sols Catalunya deix jaure en l'oblit les obres admirables dels homens més preeminets de la seva raça. Tothom parla d'ells, tothom los glorifica y venera idealogicament, per la costum de fer lo que altri fa, ues, aquí coneix les obres del illuminat Ramón Llull, del gran Rey Jaume I, del animós Rey En Pere, del sentimentalissim Ausias March, del gran satirich Jaume Roig, del princep dels historiayres En Ramon Murtaner, del gran Desclot, y tants y tants d'altres dignes d'alçar lo front y de regnar entre los més altius y preclars de tota la terra? Sols alguna que altra edició, tan cara com difícil d'adquirir, s'es publicada de les obres d'aquets preclars ingenis que tan honren a la raça catalana, que per ells es una de les mes considerades de les que constitueixen le Humanitat civilisada.

La creació de nostra BIBLIOTECA CLÁSSICA CATALANA ve donchs a posar en mans de tothom, dels grans y dels humils, tot l'immens capdal d'obres mestres de nostra època d'or, ve a impulsar la realisació de l'ideal somniat de que tot lo poble català sápigam l'esplendorós passat de la seva niçaga de sabis y d'hèroes, que sols quan lo sápigam, sabrá admirarlo, planyerá'l seu present, y sentirá vehemens desigs de retornar a n'aquella passada grandesa, que aixís com avuy es la gloria del seu passat, es també la esperança y la prosperitat del seu avenir.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

La *Biblioteca Clàssica Catalana* veurà la llum en quaderns quinzenals de 32 planes cada quadern, y quatre de cobertes, tamany mig foli, impreses sobre paper superior, los quals se vendrán al ínfim preu de 25 cèntims cada quadern. La primera obra que's donará a llum serà la admirable obra històrica

CRÓNICA O COMENTARIS

DEL GLORIOSÍSSIM Y INVICTÍSSIM

REY EN JAUME PRIMER

Rey d' Aragó, de Mallorques y de Valencia, Comte de Barcelona y d' Urgell y de Montpeller,

obra escrita per dit monarca catalá, tan brau guerrer con sabi llegislador y eminent historiayre. Constará de unes 8 entregues. de les quals la primera's pasará a la venda lo dia 1er de Septembre d'enguany.

Un quadern quinzenal - Un ral cada quadern

BOLLETÍ DE SUSCRIPCIÓ

En
domiciliat a Carrer n.º
pis se suscriu a exemplars de la BIBLIOTECA CLÁSSICA CATALANA, important cts. l' exemplar, que farà efectiu al serli entregat lo quadern.

..... de de 1905.

Lo subscriptor,

OBRES DE LA PRIMERA SERIE

VOLUM I

Crònica o Comentari, del gloriosíssim y invictíssim Rey En Jaume, Rey d' Aragó, de Mallorques, de Valencia, etc.

VOLUM II

Les Obres del molt valerós cavaller y elegantíssim poeta Ausies March.

VOLUM III

Crònica del Rey En Pere, escrita per En Bernat Desclot.

VOLUM IV

La Comedia, de Dant Alighieri, traduïda al català en lo segle xiv, per Andreu Febrer.

VOLUM V

Historia y Conquestes de Catalunya, per En Pere Tomie.

VOLUM VI

Crònica de la guerra contra 'ls heretges d'Albigès, historia anònima del segle XIII.

VOLUM VII

Sompni, d'en Bernat Metge; Lo Secret dels secrets, d' Aristotil trasllat d'un manuscrit de la Biblioteca Nacional, de Madrid.

VOLUM VIII

Lo Llibre de les Dones y de Concels, fet per lo magnífich Mestre Jaume Roig.

VOLUM IX

Consolat de Mar, llibre de lleys ara novament aplegat y corretgit per En Francesch Calelles.

VOLUM X

La Cançó de la Crozada, poema èpich, per En Guillelm de Tudela.

BOLLETÍ DE DEMANDA PELS SENYORS CORRESPONSALS

En

llibreter, corresponsal o venedor de periòdichs a

carrer n.º demana

exemplars de cada quadern de la BIBLIOTECA CLÁSSICA CATALANA, mitjansant lo descompte del 25 per 100 acostumat.

..... de de 190

Firma